

LACE – PHARE
PRAKTIÈNI PRIROÈNIK

Junij 2000

Predgovor

Projekt LACE – Phare CBC izvaja AEBR (Združ enje evropskih obmejnih regij). V okviru projekta se izvajajo povezovalne, informacijske in izobraž evalne dejavnosti za obmejne regijah Centralne Evrope, ki so vkljuèene v program Phare CBC.

Praktièni priroènik nudi informacije in nasvete regionalnim/lokalnim akterjem, ki bi se radi vkljuèili v pripravo in izvajanje programov èezmejnega sodelovanja ter projektov pod okriljem InterregIIIA/Phare CBC in Phare CBC/Phare CBC. Pripravljen je bil za uporabo pri regionalnih delavnicah ter svetovalnih in informacijskih dejavnostih, ki potekajo v okviru tega projekta. Uporabljal se bo kot dopolnilo k LACE Praktiènemu vodièu.

Priroènik je pripravil Haris Martinos, svetovalec pri programu LACE. Pri njegovem nastajanju je sodeloval tudi Jens Gabbe, generalni sekretar AEBR in vodja programa Lace Phare CBC skupaj z ostali strokovnjaki in praktiki.

Priroènik izhaja iz uspešnih praks èezmejnega sodelovanja po vsej Evropi. Izbor in prikaz uspešnih praks je delo AEBR-a in njegovih strokovnjakov ter ne predstavlja uradnih smernic Evropske komisije.

3. Kazalo

1. PREGLED: ÈEZMEJNO SODELOVANJE V EVROPI	1
2. PRAVILA IN PROGRAMI S PODROÈJA ÈEZMEJNEGA SODELOVANJA	4
3. INSTITUCIONALNI VIDIKI ÈEZMEJNEGA SODELOVANJA	10
4. RAZVOJ ÈEZMEJNIH STRATEGIJ IN PROGRAMOV	18
5. IZVAJANJE ÈEZMEJNIH PROGRAMOV IN PROJEKTOV	26

4. Priloge

- A. Povzetki vodenja programov**
- B. Pravila Phare CBC**
- C. Izvleèek iz Smernic Interrega III, ki se nanašajo na koordinacijo programov Interreg IIIA in Phare CBC**
- D. Seznam glavnih vsebin sporazuma med programoma Phare CBC in Interreg**
- E. Primeri uspešnega èezmejnega sodelovanja na kljuènih podroèij**
- F. Kazalo vsebine DIS priroènika**

1. PREGLED ÈEZMEJNEGA SODELOVANJA V EVROPI

1.1 Razvoj èezmejnega sodelovanja

Od leta 1950 dalje so lokalne in regionalne oblasti ter druge organizacije zaèele z razvijanjem organiziranega èezmejnega sodelovanja, še posebej v Porenju in Skandinaviji. Ta, v zaèetku poèasen, proces se je moèno okreplil ob koncu osemdesetih let, in sicer zaradi naslednjih dejavnikov:

- notranjih sprememb v EU, ki so pripeljale do integracije Evrope, predvsem do oblikovanja skupnega evropskega trga leta 1993 ter posledično nastanka gospodarske in monetare unije;
- političnih sprememb v Srednji in Vzhodni Evropi, ki so omogočile èezmejno sodelovanje z bivšimi komunističnimi drž avami;
- vrste meddrž avnih sporazumov, ki lajšajo èezmejno sodelovanje med različnimi drž avami;
- finančne podpore EU èezmejnemu sodelovanju, in sicer od leta 1990 znotraj meja EU v okviru Interrega ter od leta 1994 tudi zunaj meja EU v okviru programa Phare CBC;
- aktivne podpore èezmejnemu sodelovanju in krepitvi demokracije s strani Sveta Evrope.

1.2 Programi EU, ki podpirajo èezmejno sodelovanje

Obstajajo programi EU, ki podpirajo èezmejno sodelovanje tako znotraj Evropske unije (na notranjih in zunanjih mejah EU) kot tudi v srednjeevropskih drž avah (najprej na njihovih mejah z EU, kasneje pa tudi na mejah med drž avami kandidatkami). Ti programi, ki se med sabo razlikujejo po obliki in pravilih, so bili uvedeni v različnih èasovnih obdobjih po letu 1990.

Znotraj Unije obstaja veè programov v okviru strukturnih skladov. V obdobju 2000 – 2006 bo približ no 5,5% sredstev iz strukturnih skladov namenjeno programom skupnosti. Eden izmed njih je Interreg, ki je kot tak podvrž en pravilom strukturnih skladov, kar je poudarjeno tudi v njegovih smernicah. Novi Interreg III je najveèji program in bo v obdobju 2000 – 2006 razpolagal z 4,875 evri. Interreg III podpira evropsko sodelovanje v treh oblikah (t.i. »strands«):

- **èezmejno sodelovanje** med sosednjimi obmejnimi regijami, ki ponavadi vkljuèuje programe veèih sektorjev (Interreg III, Strand A);
- **transnacionalno sodelovanje** med skupinami drž av in regij, predvsem na podroèju prostorskega planiranja (Interreg III, Strand B);
- **medregionalno sodelovanje** med regijami ali mesti v različnih drž avah, predvsem pri posameznih projektih (Interreg III, Strand C);

Interreg I (1990 – 1993) je podpiral samo èezmejno sodelovanje, ki bo tudi vnaprej dobivalo najveèjo finančno podporo EU, in sicer v okviru Interrega III. Transnacionalno sodelovanje je zaž ivalo z uvedbo Interrega II (1994 – 1999). Medregijsko sodelovanje pa je bilo do leta 1999 financirano s strani programov (RECITE znotraj EU in Ecos/Overture za sodelovanje med EU in srednjevropskimi drž avami), ki sta spadala pod 10. èlen Evropskega sklada za regionalni razvoj (ERDF). S tem èlenom se namreè zagotavljajo sredstva za inovativne in pilotske projekte.

Phare CBC (èezmejno sodelovanje) je bil vpeljan leta 1994 po vzoru Interrega in naj bi pokrival tiste obmejne regije drž av koristnic Phare programa, ki lež ijo ob mejah drž av EU.

Leta 1998 je bil program razširjen tudi na obmejne regije med državami kandidatkami za vstop v EU. Je sestavni del programa Phare in zanj veljajo splošna pravila tega programa. Hkrati so bila za Phare CBC oblikovana še dodatna posebna pravila. Predpostavlja se, da bo v obdobju 2000-2006 programa Interreg III prišlo do večje usklajenosti in nato postopne integracije čezmejnih vsebin programov Interreg in Phare CBC.

V obdobju 1997 - 2000 zagotavlja Phare sredstva za čezmejno sodelovanje tudi skozi program CREDO. Program pokriva obmejne regije srednjevropskih držav, ki ležijo ob mejah med srednjevropskimi državami ter med srednjevropskimi državami in Skupnostjo neodvisnih držav. Program verjetno ne bo podaljšan, saj je večina teh meja sedaj že vključena v program Phare CBC.

Čezmejno sodelovanje ma mejah med Skupnostjo neodvisnih držav in EU ter srednjeevropskimi državami od leta 1996 podira program **Tacis**. Tacis CBC ne vključuje programskega pristopa in institucionalnih ureditev, ki so značilne za ostale čezmejne programe.

1.3 Institucionalni vidiki

Nastale so različne čezmejne strukture, ki odsevajo razlike med sistemi oblasti različnih držav in razlike v stopnjah sodelovanja.

Stalne strukture. Na splošno jih delimo na dve kategoriji:

- »**euoregije**« in njim podobna telesa: samostojna organizacijska oblika z lastno identiteto neodvisno od članstva. Oblikovano imajo svojo upravo, zagotovljene lastne finančne vire in vzpostavljen poseben sistem odločanja;
- »**delovne skupnosti**« in podobna telesa: v glavnem nimajo oblikovanega lastnega sistema odločanja. Vzdržujejo medorganizacijsko obliko sprejemanja odločitev, kjer o skupnih zadevah odločajo organizacije članice delovne skupnosti. Ponavadi tudi nimajo lastne neodvisne identitete in svojih virov.

Programske strukture, kot so recimo skupni odbori, delovne skupine in sekretariati. Ustnavlja se jih za potrebe razvoja in upravljanja čezmejnih programov EU ali posameznih delov teh programov.

5. Ob večini notranjih mej EU so se izoblikovale stalne čezmejne strukture, euoregije, katerih naloga je oblikovanje in upravljanje celotnih programov čezmejnega sodelovanja ali njihovih posameznih delov.

1.4 Področja delovanja

Čezmejno sodelovanje znotraj držav EU in držav kandidatk se razvija postopoma. Začelo se je z obravnavo vsakodnevnih skupnih problemov in kulturnim ter družbenim sodelovanjem. Nadaljevalo se je z razvijanjem skupnih strategij za boljši izrabo skupnih potencialov čezmejnega območja. Danes pa je čezmejno sodelovanje že prešlo v fazo, ko pokriva pripravo in izvajanje programov EU, katerih cilj je spodbujanje čezmejnega sodelovanja med državami članicami EU in srednjeevropskimi državami.

Glavna področja čezmejnega delovanja so: gospodarski razvoj, turizem, okolje; usposabljanje, izobraževanje in trg delovne sile. Kultura in mediji ter zdravstvo in socialne službe dobivajo vse večji pomen. Promet in drugi infrastrukturni projekti predstavljajo ključno področje delovanja v primeru manj razvitih regij EU (Cilj 1) in pri večini obmejnih regij, ki jih pokriva program Phare CBC. Praktični primeri z glavnih področij čezmejnega sodelovanja se nahajajo v **prilogi E**.

Interreg podpira širok spekter primernih dejavnosti, ki se nanašajo na probleme povezane z mejami (t.j., probleme, ki so posledica tega, da meja učinkuje kot prepreka. V to kategorijo spadajo tudi problemi, ki so posledica obstoja različnih oblik organiziranja ter razdelitve pristojnosti v sosednjih državah ali pa obravnavanja obmejne regije kot periferne s strani matične države). Phare CBC podpira podobne dejavnosti, čeprav je ta podpora na nekaterih področjih delovanja omejena na majhne projekte. Tako Interreg kot Phare CBC podpirata nastajanje čezmejnih organizacijskih struktur in ostalih pogojev, ki bodo omogočali uspešno čezmejno sodelovanje.

2. PRAVILA IN PROGRAMI, KI PODPIRAJO ÈEZMEJNO KOOPERACIJO

2.1.1 POVZETEK

- V obdobju 2000 – 2006 bo èezmejno sodelovanje podprto s strani EU skozi Interreg III (Strand A), pokriva obmejne regije v drž avah EU ter skozi Phare CBC, ki pokriva obmejne regije srednjevropskih drž av, kandidatk za vstop v EU.
- **Phare CBC** deluje v okviru pravil, ki veljajo za programe Phare in programe EU za zunanjo pomoè. Obstaja pa tudi poseben **pravilnik za Phare CBC** iz leta 1998. Z njim so bila doloèena obmoèja, ki so vkljuèena v program Phare ter opredeljene dejavnosti v okviru programa. Pravilnik je uvedel tudi številne elemente skupnega programiranja in izvajanja programov Interreg/Phare CBC (na mejah EU/srednjevropske srž ave) in za programe Phare CBC/Phare CBC (na mejah med srednjeevropskimi drž avami). Tako je stekla priprava skupnih programskih dokumentov, oblikovanje skupnih odborov za sodelovanje in skupnih skladov za male projekte.
- Delovanje programa **Interreg** uravnavajo pravila strukturnih skladov in nova **Smernice** Evropske komisije za Interreg III, ki so bile objavljene maja 2000. Smernice se nanašajo tudi na medsebojno koordinacijo programov Interreg IIIA in Phare CBC, toda kljub temu med programoma ostajajo pomembne razlike. Komisija je obljubila, da bo do konca leta 2000 objavila predloge za veèjo decentralizacijo programa Phare, vkljuèeno s Phare CBC. S tem naj bi se pospešilo približ evanje Phare CBC Interregu, da bi tako postal uèinkovit predpristopni instrument.

2.2 Nove smernice za Interreg

Pravilniki Strukturnih skladov, nove smernice Evropske Komisije za Interreg III in posebne smernice Evropske komisije¹ za Interreg IIIA, uravnavajo delovanje programa Interreg. Interreg bo najveèji projekt Skupnosti pod okriljem Strukturnih Sredstev EU za obdobje 2000 – 2006 (»Interreg III«). Na voljo je 4,875 milijonov sredstev, ki bodo financirala tri sklope projektov:

- **Sklop A: èezmejno sodelovanje** – nadaljevanje Interrega I in Interrega IIA;
- **Sklop B: trans-nacionalno sodelovanje**, ki predstavlja podaljšek Interrega IIC;
- **Sklop C: med-regijsko sodelovanje** – nova veja, ki naj bi pomenila podaljšek, morda celo razširitev, podroèja sodelovanja, ki so ga prej pokrivali programi tipa RECITE in Ecos-Overture.

Sklop A se ukvarja s promocijo »integriranega regionalnega razvoja med sosednjimi obmejnimi regijami« in predstavlja najstarejšo obliko sodelovanja preko drž avnih meja, ter bo kot taka dobila tudi veèino² sredstev namenjenih Interregu III. Z redkimi izjemami (nekatero obmorske regije) je razvoj, potrditev in implementacija programov, ki spadajo vejo A proces, ki je loèen od teh istih procesov pri vejah B in C.

¹ 13. 10. 1999 je Evropska komisija objavila Osnutek Smernic za Interreg, ki so bile bile nato skupaj s popravki sprejete in objavljene v Uradnem listu EU, 11. 5. 2000.

² Sklop A bo prejel od 50% do 80% sredstev, sklop C bo dobil 6%, ostanek pa je namenjen sklopu B.

Nekateri izmed ukrepov v novih Smernicah za Vejo A kaž ejo na precejšnjo skladnost z Interregom I in IIA in bodo tako poznani uporabnikom, ki so ž e udelež eni pri razvoju in upravljanju Interregovih programov. Ti ukrepi so:

- Metoda določanja primernih podroèij delovanja. Kot pri Interregu I in IIA je primernost podroèij specifično določena v aneksu, ki je dodan smernicam za Interreg III (ki z redkimi spremembami pokrivajo ista podroèja in meje kot Interreg IIA).
- Določitev širine primernih podroèij delovanja, ki ostajajo na nivoju NUTS III, ob tem, da se lahko v posebnih primerih 20% sredstev programa porabi na teh podroèjih, ki so se pridružil a iz programa NUTS III.
- Zelo širok razpon primernege delovanja. V usmeritvah programa je seznam , ki nakazuje prioritete teme (glej okvir 2.1). V širšem smislu so te teme, skupaj s primernimi ukrepi, predstavljene v aneksu. Kljub temu pa je treba poudariti, da je seznam zelo indikativen in, da je na voljo celoten spekter primernege delovanja (pod okriljem strukturnih skladov).

2.2.1 Novi zahtevki

Nekateri ukrepi v usmeritvah označ ujejo pomembne spremembe v vsebini in tež i, kar je v spodnjem tekstu prikazano.

Skupna strategija in skupen programski razvoj (resnično »skupen« in se zaène s skupno SWAT analizo èezmejne regije) sta osnovnega pogoja, tako, da morajo vsi ukrepi in operacije temeljiti na skupnem programiranju vseh vpletenih regij. Še veè, ustanovitev skupnega banènega rač una, vsaj za vse sponzorje iz EU, je pomembna novost v vrsti zahtev, ki jih morajo prosilci izpolniti. Skupno upravljanje implementacije programov preko èezmejnih mehanizmov je še naslednji ključ ni pogoj za sprejetje programa Interreg IIIA s strani Evropske Komisije.

Princip širjenja èezmejnega partnerstva in poudarek na pristopu »od spodaj navzgor«, ki naj bi ga razvili in zaèeli uporabljati ž e v fazi priprave skupne strategije, pa vse do implementacije operacij, sta pomemben del novih usmeritev. Regionalne èezmejne strukture, ki so osnovane na regionalnih in lokalnih oblasteh v obmejnih območ jih, naj bi po prièakovanih prevzele vodilno vlogo pri pripravi èezmejnih programov, posledič no pa tudi pri njihovem upravljanju in evaluaciji. Te strukture naj bi tudi sodelovale kot partnerke nacionalnih oblasti tam kjer bi bilo to primerno.

Mož na bosta **dva tipa programov**. Prvi tip bo vključ eval enoten program za celotno mejo. Tak program bo ponavadi združil eval veè regijskih podprogramov. Drugi tip bodo predstavljali programi regionalnega nivoja, ki bodo namenjeni delom neke meje (npr.: evro-regija oziroma podoben nivo), kot je bilo ž e storjeno pri Interregu I in IIA na naslednjih mejah D/NL, NL/B, D/F, F/UK, ter na mnogih skandinavskih in drugih mejah. Obmejne regije lahko razmišljajo tudi o vmesni rešitvi, ki vključ uje loč ene programe regionalnega nivoja, ki si delijo določ ene funkcije, kot je bilo predstavljeno v delovnem dokumentu AEBR/LACE o modelih programskega upravljanja³ pri Interregu IIIA.

Kot zahtevajo splošna pravila Strukturnih skladov, bo obstajal skupni **Nadzorni odbor**, ki bo nadziral program. Skupni **Upravni odbor**, ki bo odloč al o èlanstvu v èezmejnem partnerstvu, bo odgovoren za upravljanje implementiranja vsakega programa ali pod-programa, vključ ujejoè konèno izbiro in odobritev projektov.

³ npr.: z enim in istim nadzornim odborom za veè programov. Ta možnost v smernicah ni omenjena, toda obmejne regije bi jo lahko predlagale ob podpori drž av èlanic, èe to omogoča več ji obseg pristopu »od spodaj navzgor«.

Splošni pravilnik zahteva tudi oblikovanje **upravljalkega organa**, ki nosi celotno odgovornost za upravljanje splošnega programa in oblikovanje **finančnega organa** agencije za opravljanje splošne finančne administracije. Smernice predvidevajo **tudi skupen tehnični sekretariat**, ki bo upravljalškemu organu pomagal pri nalogah upravljanja operacij. Predlagajo pa tudi, da bi lahko funkcije teh treh teles združili v okviru enega samega telesa. Ustrezno bi bilo, da bi te funkcije dodelili obstoječim èezmejnim strukturam, kot so evro-regije in podobna telesa.

Finančni upravljalni sistem bo bolj preprost in bolj fleksibilen, skozi uporabo enega samega Strukturnega sklada (ERDF) s povečanim obzorjem, ki bo pokrival dejavnosti ki ponavadi spadajo v okvir ESF, EAGGF in FIGF. Še veè, vsa ERDF sredstva (in po mož nosti tudi ustreznih nacionalnih sredstev) bodo prenesena na en sam raèun, brez deljenja ERDF sredstev s strani drž ave èlanice.

3.2. Pravila Phare CBC in njihovo usklajevanje z Interregom

Izvirni Pravilnik Komisije za Phare CBC je bil uveden leta 1994, s ciljem, da bi prezrcalili Interreg in je bil namenjen za programe Phare CBC, ki so se odvijali na mejah drž av CEC z drž avami EU. Zbliž evanje med programi Interrega in Phare CBC pa je ostalo znotraj doloèenih meja. Leta 1998 je Komisija uvedla pravilnik, ki velja za Phare CBC tudi danes (Št. 2760/98 – glej aneks A). Ta pravilnik je doloèil nekatere kljuène parametre za programe èezmejnega sodelovanja, ki veljajo še danes in se tièejo drž av CEC. Ti parametri so predvsem:

- vkljuèitev CEC/CEC meja drž av kandidatki v program Phare CBC;
- novo doloèanje primernih akcij v okviru Phare CBC (glej okvir 2. 2);
- uvedba:
 - skupnih programskih dokumentov;
 - skupnih odborjev za sodelovanje;
 - skupnih malo-projektnih skladov

Pravilnik Phare CBC je podvrž en glavnemu pravilniku Sveta Phare in splošnim pravilom EU za programe zunanje pomoèi. Ta pravila postavljajo odgovornost za odobritev in implementacijo⁴ posameznih projektov na ramena Komisije. Za vse programe Phare je bila doloèena tudi najniž ja mož na meja stroškov projekta in je trenutno postavljena na 2 milijona (z izjemami). Ti in drugi kljuèni ukrepi so v nasprotju tistim iz Strukturnih Skladov, ki veljajo v drž avah èlanicah za vse programe SF, vkljuèno z Interregom.

Novi Interregovi smernici izraž ajo ž eljo po uèinkoviti koordinaciji med Interregom in instrumenti zunanje politike EU, še posebej v luèi širitve. Poseben del smernic je posveèen izrecno temu namenu (glej aneks B). Temu ustrezno so nekatere spremembe, ki so bile najavljene v Pravilniku Phare CBC št. 2760/98, zdaj stopile v veljavo.

Skupni program (**Skupni Programski Dokument, JPD**) bo pokrival tako Interreg kot Phare CBC, èprav bo njegova priprava, odobritev in implementacija še vedno nadzirana z dvema razliènim serijama pravil in procedur (glej poglavje 4). Programsko delo in nadzor implementacije JPD bosta izvršena na integriran naèin s strani **Skupnega koordinacijskega odbora**, ki bo znan kot »**Interreg/Phare-CBC Nadzorni odbor**« (glej poglavje 3). Proces

⁴ Èlena 107 in 108 Finanènega Pravilnika (ki jih je sprejel Svet in Parlament) doloèata, da Komisija nosi odgovornost za uporabo beneficij (zunanje pomoèi) in, da mora nadzirati in odobriti vse ponudbe in pogodbe.

sprejemanja odločitev naj bi se decentraliziral na regionalni/lokalni nivo, čemur naj bi služila širitev obsega malo-projektne skladov (glej poglavje 5).

Kljub temu pa, razlike ostajajo in razrešiti je treba pomembne probleme kot so:

- Phare CBC kot finančni instrument, še vedno nima dovolj večletne tradicije Interrega – le indikativna finančna sredstva so predvidena za krajše obdobje (2000-02) ⁵ kot Interreg. Sredstva iz proračuna se lahko določajo za projekte le na enoletni osnovi;
- Omejitev razpona primernih akcij v okviru programa Phare CBC – nekateri »mehkejši« tipji akcij so primerni samo za manjše projektne sklade (SPF). Take akcije so npr.: ekonomski in zaposlovalni razvoj, vključno z turizmom, komunikacijami/mediji, kulturno izmenjavo in sodelovanje v zdravstvu. (Razpon skupnih projektov je nadalje omejen zaradi tendence Interregovih programov, da za projekte ljudje – ljudem, namenjajo majhne količine sredstev. Na drugi strani pa je ta razpon omejen z dejstvom, da imajo nekateri tipi projektov, katerih izvedba je primerna le v okviru SPF pod Phare CBC, na voljo veliko večja sredstva.);
- Stroge omejitve glede velikosti projektov, ki spadajo pod Phare CBC – izven malo-projektne skladov je v zgolj izjemnih primerih odobreno odstopanje od najnižje meje 2 milijonov evrov za projekte v okviru Phare. Toda kljub temu je velikost predvidenih projektov neprimerna za večino tipov teh projektov;
- Projekti Phare CBC, za razliko od Interrega, ki niso v okviru SPF bodo ponavadi potrebovali odobritev Evropske Komisije;
- Skupni programski dokument mora ustrezati dvema vrstama zahtev, ki med seboj nista popolnoma kompatibilni. To so zahtevki Strukturnih Skladov/Interreg IIIA in Phare;

Pripravljanje in implementacija resnično skupnega programa za Interreg in Phare CBC bosta vsekakor zahtevala nadaljnjo izboljšavo ko-ordinacije teh dveh instrumentov, ter nadaljnje razširitev. Nekatero srednjeročno izboljšavo so bile obljubljene v Smernicah Interrega ⁶, predvsem dodelitev selekcije in odobritve projektov, ki se tičejo ko-ordinacije pred-pristopnih instrumentov, pod člen 12 Pravilnika No 1266/99. V celoti bi moral Phare CBC biti orientiran proti načelom Interrega, če želi biti instrument za širitev.

Sinhronizacija Phare CBC in Interrega IIIA se v prvem letu obdobja 2000-06, časovno, ne zdi smiselna. Končna verzija smernic za Interreg je bila objavljena v Uradnem Listu 11. maja 2000. V tem času je EU povabila države članice naj predstavijo Interreg IIIA programe v roku šestih mesecev. Temu bo sledilo obdobje petih mesecev, znotraj katerega mora Komisija odobriti programe. Samo v izjemnih okoliščinah bo torej mogoče, da bodo novi programi odobreni pred koncem leta 2000. Odobritev delov programov s strani Nadzornih Odborov bo sledilo v treh mesecih. Praktično to pomeni, da Phare CBC v letu 2000 ne bo imel programa kompatibilnega Interregu.

⁵ Phare CBC bo pomagal pri čezmejnemu sodelovanju z sredstvi v višini 480M, v obdobju 2000-02.

⁶ Glej par. 42, Smernice (v aneksu C). Danes nobena od držav kandidatki ni niti blizu izpolnjevanja pogojev Člena 12 in veliko dela bo potrebno opraviti, da bodo doseženi standardi EU.

OKVIR 2.1: Prioritetne teme za Interreg IIIA

- a) Pospeševanje urbanega, ruralnega in obalnega razvoja.
- b) Vzpodbujanje podjetništva, razvoj malih podjetij (vključeno s tistimi v turističnem sektorju) in vzpodbujanje lokalnega zaposlovanja.
- c) Pospeševanje integracije trga delovne sile in socialnega faktorja.
- d) Deljenje človeških virov in raziskovalnih ustanov, tehnološkega razvoja, izobraževanja, kulture, komunikacij in dela v zdravstvu, kar naj bi povečalo produktivnost in pomagalo vzpostaviti trajna delovna mesta.
- e) Vzpodbujanje zaščite okolja (lokalnega in globalnega), večje izrabe porabljene energije in vzpodbujanje uporabe obnovljivih virov energije.
- f) Izboljšava transporta (predvsem ukrepi, ki bi implementirali okolju bolj prijazne oblike transporta), informacijskih ter komunikacijskih omrežij in storitev, ter vodnega in energijskega sistema.
- g) Razvoj sodelovanja v pravnih in administrativnih sferah, kar naj bi vzpodbujalo ekonomski razvoj in socialno kohezijo.
- h) Povečevanje človeških in institucionalnih potencialov za čezmejno sodelovanje za vzpodbujanje ekonomskega razvoja in socialne kohezije.

OKVIR 2.2: Primerne akcije v okviru Phare CBC

- a) odprava institucionalnih in administrativnih ovir za prost pretok oseb, izdelkov in storitev čez mejo, ob upoštevanju varnostnih vidikov takšnih tokov,
- b) izboljšava infrastrukture, predvsem komunikacijskih ustanov in lokalne preskrbe z vodo, plinom in elektriko, ki naj bi segala tudi preko obmejnih regij,
- c) zaščita okolja, na primer preko upravljanja z odpadki, z okoljem in s preprečevanjem onesnaženosti, ki se ukvarja s problemi, ki se večajo z bližnjimi in zunanji mejo,
- d) ukrepi za razvoj kmetijstva in ruralnega okolja, s posebno pozornostjo usmerjeno na projekte čezmejnega sodelovanja,
- e) ukrepi na področju energetike in transporta, usmerjeni h dopolnjevanju razvoja trans-evropskih omrežij v skladu z usmeritvami, ki jih je sprejela Komisija,
- f) akcije povezane s politiko skupnosti na področju pravosodja in notranjih zadev,
- g) vzpodbujanje poslovnega sodelovanja, razvoj podjetij, finančnega sodelovanja in sodelovanja med institucijami, ki predstavljajo poslovni sektor (npr.: trgovinske zbornice),
- h) pomoč pri pripravi in vlaganju v podporne storitve in ustanove, še posebej za prenos tehnologij in za trženje malih in srednje velikih podjetij,
- i) ukrepi za izobraževanje in usposabljanje,
- j) lokalni ekonomski razvoj, vključeno z turizmom
- k) ukrepi za vzpodbujanje sodelovanja v zdravstvu, predvsem glede skupne uporabe sredstev in ustanov na čezmejnem nivoju,
- l) razvoj zavoda ustanov in sredstev, kar naj bi izboljšalo pretok informacij in komunikacij med obmejnimi regijami, vključeno s podporo za čezmejni radio, televizijo, časopise in ostale medije,
- m) kulturne izmenjave,
- n) lokalno zaposlovanje, izobraževanje in vzpodbujanje usposabljanja.

3. INSTITUCIONALNI VIDIKI ÈEZMEJNEGA SODELOVANJA

POVZETEK

- V Evropi obstajajo različni tipi èezmejnih struktur. Nekatere so stalne, druge so programsko specifiène, kar pomeni, da so bile oblikovane za potrebe razvijanja in izvajanja èezmejnih programov EU.
- Številne od teh regionalnih/lokalnih struktur so oblikovane kot »evroregije« ali podobne strukture. Evroregije so samostojna organizacijska oblika z lastno identiteto neodvisno od èlanstva. Oblikovano imajo svojo upravo in zagotovljene lastne tehniène in finanène vire. Takšne oblike povezovanja so obièajne na mejah med Nizozemsko, Belgijo in Nemèijo ter v Skandinaviji, kjer delujejo že vrsto let. V zadnjem èasu so se uveljavile tudi v srednji in vzhodni Evropi. Ostale oblike èezmejnih struktur se pojavljajo na ostalih mejah. Na mejah med Španijo so se uveljavile »delovne skupine«, na drugih mejah pa različna **združenja** (npr. na meji med Irsko in Severno Irsko).
- Evropska pravila in smernice zahtevajo oblikovanje doloèenih èezmejnih struktur za pripravo èezmejnih programov in vodenje njihovega izvajanja. Pogosto osnovo predstavljajo že obstojeèe strukture (evroregije in podobne strukture). Pravila zahtevajo za vsak program ustanovitev **Skupnega odbora za sodelovanje** (in **upravljalnega/finanènega organa** za Interreg ter **izvajalske/finène agencije** za Phare CBC).
- Nove Smernice za Interreg zahtevajo za vsak program ali podprogram ustanovitev **skupnega Upravnega odbora in skupnega tehniènega sekretariata**, in, v kolikor je to mogoèe, skupnega žiro raèuna. Na osnovi analize primerov uspešnega sodelovanja naj bi bili to ključni elementi, ki zagotavljajo kvalitetne in uèinkovite èezmejne programe na mejah EU/EU, EU/SE in SE/SE.

3.1 Tipologija èezmejnih struktur

Imamo široko paleto èezmejnih struktur, ki predstavljajo precejšnjo raznolikost glede namena, pristojnosti in kapacitet, vkljuèeno z sodelovanjem z programi Interrega in Phare CBC in z njima povezanimi projekti. Glavni faktorji tipologije struktur, ki so se razvile vkljuèujejo:

- različne pravne pred-rekvizite na obeh straneh meje;
- različne administrativne strukture, ki pomenijo različne pristojnosti in odgovornosti na regionalnem in lokalnem nivoju;
- različne faze èezmejnega sodelovanja med regijami, ki so vkljuèene.

Sledeèa tipologija povzema glavne karakteristike struktur z veènamensko orientacijo in dejansko (ali potencialno) kapaciteto za opravljanje funkcij na programskem nivoju.

3.1.1 Evroregije in podobne strukture

Večina obmejnih regij z dolgo tradicijo čezmejnega sodelovanja imajo čezmejna telesa, znana kot evroregije ali »euregije«. Čeprav niso identične kar se tiče pravne oblike in organiziranosti, imajo veliko skupnih karakteristik:

- imajo stalne strukture,
- imajo identiteto ločeno od njihovih članov/članic,
- imajo svojo lastno administracijo, ter tehnične in finančne resurse in
- imajo lastno notranje telo za sprejemanje odločitev.

S pravne perspektive, je lahko organizacija evroregije sledeča:

- a) v skladu z zasebnim zakonom, osnovana na nacionalnih združenjih in fundacijah z obeh strani meje, glede na veljavne javne zakone;
- b) v skladu z javnim zakonom, osnovana na mednarodnih pogodbah, ki določajo tudi članstvo regionalnih oblasti.

Geografsko področje evroregije je ponavadi določeno preko skupnih interesov in ne s strani administrativnih enot. To ni nova stopnja lokalne ali regionalne oblasti, ampak točka kjer prihaja do izmenjave med obstoječimi javnimi in zasebnimi sektorskimi telesi in do uravnavanja različnih pristojnosti na obeh straneh meje. Večina evroregij znotraj EU, vključno s tistima na njenih zunanjih mejah, je dosegla pomembno upravljalno vlogo pri implementaciji programov Interrega IIA in pri vzpostavljanju povezav z Phare CBC na zunanjih mejah EU.

Prve evroregije so bile vzpostavljene na nizozemsko – nemški meji (EUREGIO je bil ustanovljen leta 1958) in šele v poznih 80-tih in 90-tih letih so te strukture začeli uporabljati tudi v drugih obmejnih regijah, predvsem na notranjih mejah EU, med Nemčijo in Francijo/Luxemburgom/Belgijo/Avstrijo. Do leta 1990 so evroregije nastale tudi na zunanjih mejah EU, na meji Nemčija – Poljska/Češka Republika. V sredini in ob koncu 90-tih let je prišlo do naglega širjenja struktur evroregijskega tipa na zunanjih mejah EU (npr.: GR/BG; A/HU) in na mejah med državami CEC (npr.: PL/CZ, PL/SK, SK/HU).

Precejšnje podobnosti z evroregijami imajo tudi regionalne čezmejne strukture v nordijskih državah, predvsem s stališča identitete, regionalnih/lokalnih kapacitet in vlog v programih Interrega IIA. Prva takšna struktura v Skandinaviji je bil Oresundski Svet (DK/S), ki je bil ustanovljen leta 1964, dopolnila ga je Oresundska Kontaktna Skupina leta 1974, obe pa sta se nato združili leta 1994 v Oresundski Odbor, ki je bil ustanovljen v okviru Sporazuma o Nordijskem Svetu. V poznih 90-tih so se razvile nove strukture, ki vključujejo baltičke države in Rusijo (npr.: FIN/ES, FIN/RF).

Čezmejne regije so z resnično preprostimi strukturami dosegle visok nivo integriranosti v razvoju in implementaciji programov, ki jih financira EU, vključno s skupnim upravljanjem vseh sredstev, tako tistih, ki jih prispeva EU, kot nacionalnih. To je še posebej razvidno v Interregovih programih za evroregije vzdolž nemških, nizozemskih in belgijskih meja, kjer so integrirane strukture za sprejemanje odločitev obstajale že pred Interregom. Evroregije v teh območjih imajo popoln nadzor nad celotnim finančnim in programskim upravljanjem. Novejše evroregije so tudi začele igrati svojo vlogo v upravljanju programov EU (npr.: Pomerania), veliko jih upravlja Malo-projektne Sklade (npr.: PL/D in CZ/D). V splošnem so zastopane v Skupnih Koordinacijskih Odborih Phare CBC (in v njihovih predhodnikih, v Skupnih Programskih in Nadzornih Odborih).

3.1.2 Ostale Stalne Strukture

Na evropskih mejah lahko najdemo različne tipe stalnih struktur. Nekatere svojo obliko ohranjajo skozi daljša časovna obdobja, medtem ko se druge počasi razvijajo v obliko evroregij ali podobnih struktur. Verjetno je največja skupina tistih, ki so poznane pod imenom »Delovne Skupnosti«, ki so po svoji splošni kompoziciji sicer inter-regionalne, vendar se vključujejo tudi v čezmejno sodelovanje. »Delovne Skupine« so strukture, ki nastanejo, ko se regionalne/lokalne oblasti, ali druge organizacije dogovorijo za sodelovanje, z podpisom protokola o sodelovanju, s pravno ne-obvezujočim dogovorom...

Splošne značilnosti takšnih struktur so:

- so stalne,
- večsah imajo lastno identiteto, pogosto pa obdržijo identiteto svojih članic,
- članice imajo redko ločene kapacitete in so brez večjih lastnih finančnih in človeških resursov;
- članice imajo redko ločena odločevalna telesa.

Nekatere najbolj poznane »delovne skupnosti« vključujejo velike grupacije, kot so ARGE-ALP (D/I/A/CH), Alpe-Adria (I/AI/D/H/SLO), COTRAO (F/I/CH), Pyrenes (F/E), v srednji/vzhodni Evropi pa karpatska evroregija (PL/SK/HU/RO/UKR). Ostale delovne skupnosti pa predstavljajo bilateralni regionalni nivo sodelovanja (npr.: Jura F/CH in Extremadura/ Alentejo E/P). Uporablja se tudi veliko število drugih imen, kot recimo »čezmejne skupine« (neformalna združenja) lokalnih oblasti na irsko/severno-irski meji. To so EBRC (Odbor za regije vzhodne meje); ICBAN (Mreža a osrednjih irskih čezmejnih področij); in NWRCBG (Skupina severno-zahodnih čezmejnih regij).

Za te strukture je značilno, da se osredotočajo na strateško načrtovanje dejavnosti, kot so recimo študije in razvoj specifičnih projektov. Zaradi teh precej velikih grupacij v geografskem smislu in zaradi števila članic, je veliko teh struktur bilo omejenih v svojem sodelovanju v Interregu I in IIA, ter v programih Phare CBC. Geografsko manjše in bolj koncentrirane strukture, kot so recimo »skupine (IRL/NI) in »Delovna Skupnost« Galicia/Norte (P/E) imajo v projektih in funkcijah Interrega IIA vedno večje vloge, v obdobju 2000-06 pa so za njih predvidene še večje vloge.

3.2 Strukture specifičnih programov EU

5.2.1 Ozadje

Strukture, ki nastanejo posebej za programe kot je Interreg IIA, obstajajo v takšni ali drugačni obliki na vseh notranjih mejah EU. Sem spadajo strukture kot je programski nadzorni odbor, razni sekretariati in upravni odbori/delovne skupine (npr.: E/P, UK/IRL, UK/F, GR/I). Večina jih nima posebne pravne entitete, finančna odgovornost pa pogosto leži i na nacionalnih oblasteh.

Obstaja nekaj indicev, da se te strukture spreminjajo iz programskega upravljanja in implementacijskih teles spreminjajo v trajnejše oblike čezmejnih struktur osredotočene na druge oblike čezmejnega sodelovanja. PAMINA (D/F) recimo, je bila ustanovljena leta 1991, kot struktura za upravljanje implementacije Interregovih programov. Nadzorni Odbor in upravni organ PAMINE (delovna skupina višjih uradnikov) funkcionirata kot upravni odbor Interrega. Ostale implementacijske funkcije so bile dodeljene »pisarni PAMINE«, ki deluje kot programski sekretariat in služi i upravnemu organu PAMINE ter nadzornemu odboru in nadzira implementacijo projekta.

V veliko drugih primerov, posebno na skandinavskih mejah in mejah D/NL/B, so bile strukture, ki so potrebne za upravljanje in implementacijo programov EU, osnovane na obstoječih stalnih čezmejnih struktur regionalnega nivoja. Na nizozemsko/nemški meji recimo, so bili za vsak Interregov program vzpostavljeni specifični nadzorni in upravni odbori. Za vse ostale vidike programskega razvoja in upravljanja so bile uporabljene stalne strukture evroregij.

Uvedba Phare CBC je zahtevala ustanovitev skupnega programskega in nadzornega odbora (JPMC), za vsako od zunanjih meja EU z državami SE. JPMC vključujejo predstavnike vseh vpletenih držav, v večini primerov pa so vključeni tudi regijski predstavniki. Predstavniki SE so se lahko udeleževali srečanj ustreznih upravnih odborov za Interreg IIA kot opazovalci.

Na splošno se je vloga regionalnih/lokalnih oblasti, v institucionalnih vidikih razvoja in upravljanja čezmejnih programov EU, okrepila. To se je po eni strani zgodilo skozi uporabo stalnih čezmejnih struktur osnovanih na lokalnih/regionalnih oblasti, na drugi strani pa skozi udeleževanje lokalnih/regionalnih akterjev v upravljalnih strukturah programov, kot to zahtevajo pravila in usmeritve Strukturnih skladov/Interrega in Phare CBC. Kakorkoli že, še veliko je potrebno storiti v prihodnosti, da bi udeleževali izražene namene teh pravil in usmeritev, glede pristopa od spodaj navzgor v programih čezmejnega sodelovanja EU.

5.2.2 Interreg / Phare CBC v obdobju po letu 1999

Institucionalne zahteve pravil in usmeritev Interreg IIIA in Phare CBC so bile predstavljene v drugem poglavju, vključno z obema možnima tipoma programov: enoten program za celotno mejo (vključujejo avtonomne podprograme); in programi regionalnega nivoja za dele mej (recimo evroregija ali podoben nivo). Če te zahteve prevedemo v realnost, v skladu z prakso Interrega in njegovih predhodnikov, bo to zahtevalo precejšen trud s strani sodelujočih držav in regij. Brez nadaljnjih izboljšav v koordinaciji teh dveh instrumentov bodo praktične rešitve neizbežno kompleksne in asimetrične. Tipična upravna shema za Interreg/Phare CBC je prikazana v **Dodatku A, okvir A.1** in v slikah **A.3 (i) in (ii)**.

Strateško upravljanje programa bo naloga **skupnega odbora za sodelovanje**, ki bo deloval kot nadzorni odbor za Skupni programski dokument (recimo Nadzorni odbor CIP v okviru pravil strukturnih skladov in kot pododbor nadzornega odbora po pravilih Phare). Odgovoren bo za strateško koordinacijo, nadzor in evaluacijo programa. Odbor bo vključeval predstavnike:

- pristojnih državnih oblasti,
- Evropske komisije in
- upravnih odborov podprogramov.

Upravljanje operacij bi moralo biti naloga **čezmejne strukture**, ki jo vodi upravni odbor in, ki vključuje skupni tehnični sekretariat in številne delovne skupine ali svetovalne odbore. Za programe sestavljene iz avtonomnih podprogramov bodo oblikovane ločene organizacijske strukture za vsakega posebej.

Upravni odbor bo sestavljen iz predstavnikov države in regij. Pri njegovem odločanju bo se bo upoštevalo načelo enakosti obeh strani in soglasno sprejemanje odločitev. Sestajal se bo po potrebi, upoštevajoč pravila procesa potrjevanja projektov. V kolikor je program sestavljen iz avtonomnih podprogramov, bodo ustanovljeni ločeni upravni odbori za vsakega izmed njih.

Upravni odbor bo usmerjal izvajanje procesa implementacije programa (ali njegovih podprogramov) in bo najvišje telo za sprejemanje odločitev, ki zadevajo izbor in odobritve Interregovih projektov. Pri projektih Phare CBC bodo odločitve upravnega odbora podvržene nadaljnji ratifikaciji – glej poglavje 5 o izvajanju.

Naloge **skupnega tehničnega sekretariata** so naslednje:

- nudil administrativno podporo Usmerjevalnim Odborom in drugim delom èezmejne strukture;
- nudil bo informacije in nasvete potencialnim koristnikom, ter vodil publiciteto in posredovanje informacij o programu;
- sprejemal in preverjal primernost in (ne)popolnost prijav projektov, opravljaj administrativne naloge v zvezi z oceno, selekcijo in odobritvijo projektov.

Ponavadi bo veliko èezmejnih **delovnih skupin ali svetovalnih odborov**, ki bodo odgovarjali ukrepom ali podroèjem delovanja programov / podprogramov. Vkljuèevali bodo predstavnike lokalnih oblasti, socialne partnerje in druge interesente (recimo univerze, NGO-je) z geografskega podroèja, ki pridejo v poštev za delovanje v okviru JPD. Te skupine bodo igrale aktivno vlogo pri promociji programov / podprogramov, celotnega projektnega ciklusa vkljuèeno z èezmejnimi študijami, projektnega razvoja in ocenjevanja.

Èe ž e obstajajo regionalne èezmejne strukture, kot so evroregije ali podobne strukture, bi morale biti uporabljene kot osnova za zgoraj omenjene. Lahko recimo upravljajo skupni tehnièni sekretariat in njihove delovne skupine/odbori lahko funkcionirajo kot delovne skupine ali svetovalni odbori za programe/podprograme. Èe ustrezne strukture ne obstajajo, se lahko primerne èezmejne strukture vzpostavijo s tehnièno in finanèno pomoèjo JPD.

Za delovanje v skladu s formalnimi zahtevami strukturnih skladov ter pravili in smernicami programa Phare, je potrebno ustanoviti:

- **upravni organ in finanèni organ**, ki morata delovati na Interregovi strani programa. Da bi se izognili nepotrebni kompleksnosti, lahko isti organ dr̄ ave èlanice EU opravlja obe vlogi, to je vlogo upravnega in finanènega organa;
- **izvajalsko agencijo in finanèno agencijo** pri programu Phare CBC (razen v primeru, ko bi slednje opravljal dr̄ avni sklad). Nepotrebni kompleksnosti se lahko izogne, èe isti organ srednjeevropske dr̄ ave opravlja obe vlogi, to je izvajalca in finanène agencije.

Da bi zagotovili resnièno èezmejno naravo programa, je nujno, da ta telesa delujejo na osnovi odloèitev, ki jih je srejnje upravni odbor programa/podprograma.

Smernice Interrega IIIA predvidevajo visoko stopnjo decentralizacije na regionalnem/ lokalnem nivoju. V primeru programov z avtonomnimi podprogrami, bi se to moralo odraž ati v institucionalnih vidikih programskega upravljanja. Še veè, vloga skupnega tehniènega sekretariata, ki pokriva celoten program, vkljuèeno s podporo za skupni odbor za kordinacijo, je lahko dodeljena skupnemu tehniènemu sekretariatu enega od podprogramov, ki bo na ta naèin deloval kot »skupni tehnièni sekretariat za koordinacijo« ali »generalni sekretariat«.

3.1.3 Phare CBC/Phare CBC v obdobju po letu 1999

Za meje med sami srednjeevropskimi dr̄ avami bi morala biti mogoèa preprostejša shema za namene Phare CBC programov, glede na to, da bodo te programe upravljali isti pravilniki. To je povzeto v **Dodatku A, okvir A.2**.

Še vedno pa ni verjetno, da bo pod trenutnim rež imom pravil mož no izvajati finanène vidike programa na navadni osnovi. Praktièno bo to pomenilo:

- loèena letna finanèna poroèila za vsako dr̄ avo CEC;
- loèene Agencije za Implementacijo in Plaèila za vsako dr̄ avo CEC.

V slednjem primeru bi možnost določitve ene same agencije za implementacijo in plačila za obe strani meje (recimo struktura tipa evroregije) morali pretehtati na bilateralni osnovi, kot del priprav za Phare CBC/Phare CBC sporazum.

Okvir 3.1 Kriteriji evroregij – Združ enje evropskih obmejnih regij/LACE⁷

Organizacija

- Združ enje regionalnih in lokalnih oblasti z obeh strani državne meje, vèasih z parlamentarno skupšèino;
- Èezmejne organizacije s stalnim sekretariatom, strokovnjaki in administrativnim osebjem;
- V skladu z privatnim pravom, osnovanem na drž avnih združ enjih ali fundacijah z obeh strani meje in je prilagojen veljavi javni zakonodaji;
- V skladu z javnim pravom, osnovanem na mednarodnih pogodbah, ki doloèajo èlanstvo regionalnih oblasti.

Metoda delovanja

- Razvojno in strateško orientirano sodelovanje, ukrepi niso osnovani na posameznih primerih;
- Vedno èezmejno orientirana, ne kot obmejna državna regija
- Nobenega novega administrativnega nivoja
- Središèe èezmejnih odnosov; drž avljani, politiki, institucije, ekonomija, socialni partnerji, organizatorji kulturnih dogodkov itn.;
- Uravnovešanje med različnimi centri moèi in strukturami na obeh straneh meje z ozirom na psihološke probleme;
- Partnersko sodelovanje, tako vertikalno (Evropsko, vladno, regionalno, lokalno), kot tudi horizontalno, preko meja;
- Implementacija èezmejnih odloèitev na drž avnem nivoju v skladu z veljavnimi procedurami na obeh straneh meje (konflikti na podlagi izogibanja odgovornostim in strukturne moèi);
- Èezmejno udejstvovanje drž avljanov, institucij, in socialnih partnerstev v programih, projektih in procesih sprejemanja odloèitev;
- Neposredne pobude in uporaba lastnih resursov, kot predpogoj za pomoè in podporo tretjim strankam.

Vsebina èezmejnega sodelovanja

- definicija podroèij delovanja v skladu z skupnimi interesi (recimo infrastruktura, gospodarstvo, kultura);
- sodelovanje na vseh podroèjih ž ivljenja: ž ivljenje, delo prosti èas, kultura, itn.;
- enak poudarek na socialno-kulturnem sodelovanju, kot na gospodarsko-infrastrukturnem;
- implementacija pogodb in sporazumov evropskega nivoja, ki so bili sprejeti med drž avami, da bi dosegle kvalitetnejšo èezmejno sodelovanje;
- svetovanje, pomoè in koordinacija pri èezmejnim sodelovanjem, še posebej na naslednjih podroèjih:
 - gospodarski razvoj,
 - transport in promet,
 - regionalni razvoj;
 - zašèita okolja in ohranjanje narave,
 - kultura in šport,
 - zdravstvene zadeve,
 - energija,
 - odlagališèa odpadkov,
 - turizem in pristoèasne aktivnosti,
 - kmetijski razvoj,
 - inovacije in pretok tehnologij,
 - šole in izobraž evanje
 - druž beno sodelovanje
 - pomoè ob nesreèah in preèevanje nesreè
 - komunikacij,
 - javna varnost.

⁷ AEBR-LACE Delovni zvezek o evropski iniciativi Interreg in nadaljnjem razvoju, julij 1997, str. 36.

6. RAZVOJ SKUPNIH ÈEZMEJNIH STRATEGIJ IN PROGRAMOV

POVZETEK

- **Skupna** strategija za razvoj **èezmejne regije** je velik korak naprej v èezmejnem sodelovanju in nudi okvir za èezmejne programe in projekte.
- Od leta 2000 bo zahtevan skupni èezmejni proces za razvoj in implementacijo skupnih programov (**JPD – Skupni programski dokument**), ki jih financira EU.
- Skupni programski dokumenti bodo pokrivali financiranje iz dveh instrumentov (Interreg in Phare CBC) na **mejah EU/SE**, tako da bo njihova odobritev in implementacija stvar ukrepov dveh različnih skupin pravil EU. Skupni programski dokumenti za **meje SE/SE** med drž avami kandidatkami bodo financirani s strani Phare CBC.
- To poglavje priroènika na eni strani kaŹ e na **usmeritve s strani Evropske komisije** glede Skupni programskih dokumentov, ter po drugi strani, na širjenje **evropskih izkušnj** na podroèju èezmejnih strategij in programov, vkljuèeno s pomembnostjo skupnega razvoja strategij in programov, skozi pristop »od spodaj navzgor« in èezmejno partnerstvo.

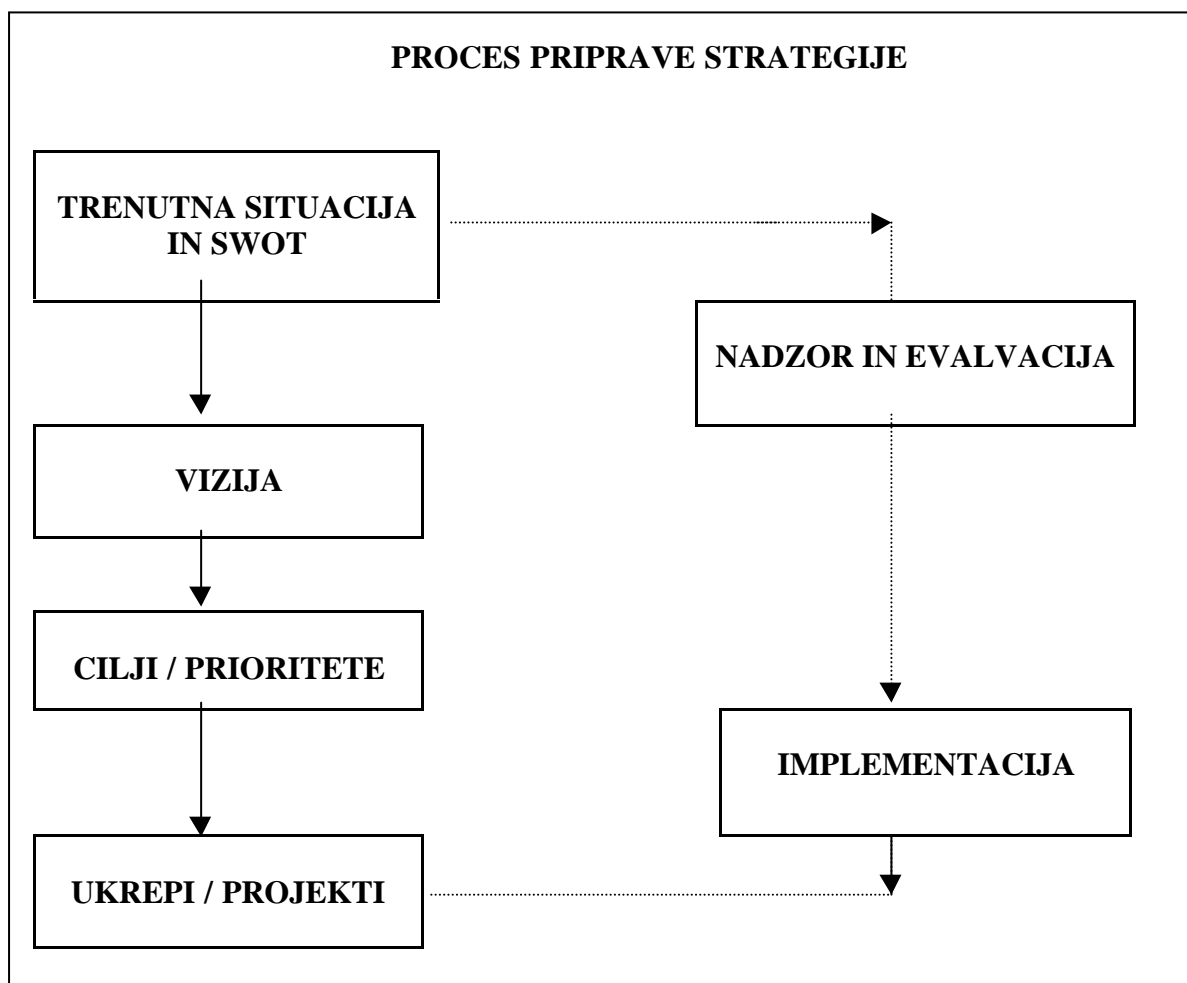
4.1 Skupne èezmejne strategije

Skozi èas je razvoj èezmejnih strategij postal zelo priljubljen in mehanizem, ki vodi ekonomski in socialni razvoj èezmejnih regij. Takšen strateški okvir nudi »vizijo« prihodnosti in doloèa cilje, ter razvojne prioritete za èezmejno regijo. Okvir takšnega tipa dovoljuje naèrtovano in integrirano delovanje, namesto ad-hoc, neusklajene intervencije. Èezmejne regije konstituirajo naraven razvoj preko ukvarjanja z dnevnimi problemi in nudijo koristen okvir za programe financiranja.

Formulacija regionalnega razvoja je pomembna za katerokoli regijo, *skupna* priprava takšne strategije za èezmejno regijo pa je še posebej pomembna. To izhaja iz vkljuèevanja različnih drž avnih teritorijev v èezmejno regijo. Rezultanta vkljuèevanja teh teritorijev mora èim bolj zmanjšati »uèinek meje«, zmanjšati pa je treba tudi razlike glede razvitosti in zasluŹ ka med obema stranema regije. V preteklosti je bilo Ź arišèe sodelovanja med akterji v èezmejnih regijah predvsem v zadevah, ki se tièejo fiziènega naèrtovanja. Danes se vidi, da je moŹ nosti za plodno izmenjavo različnih problemov ogromno, od socialno-kulturnega sodelovanja, do okolja v okviru problema gospodarskega razvoja. Pomembno je tudi, da formulacija èezmejne strategije omogoèa sodelovanje, ki prinese skupno razumevanje problemov in priloŹ nosti.

Priprava *skupne* èezmejne razvojne strategije daje skupnostim na obeh straneh meje moŹ nost sodelovanja in skupnega doloèanja prihodnosti te èezmejne regije. To pripomore pri poveèevanju razumevanja ene skupnosti do druge in poveèa organizacijske, poslovne in ostale povezave, ki obstajajo, kar koristi vsem vpletenim. Še veè, sodelovanje in skupno delo v pripravljalni fazi takšne strategije nudi trdno podlago za nadaljnje skupno delo pri doloèanju

programa, implementaciji, nadzoru, kot tudi ob pojavu resnično skupnega projekta z resničnim čezmejnim značajem. Glavni koraki pri pripravi strategije so naštetih spodaj:

Phare CBC pravilnik iz leta 1998 in smernice Interrega določajo, da morajo, obmejne regije med državami članicami EU in pristopnimi kandidatkami kot tudi obmejne regije med državami kandidatkami, pripraviti **Skupni programski dokument**. To je neposredna zahteva, ki velja za meje EU/CEC, zahteva pa se tudi, in je lahko skozi čas izpopolnjen, v primeru sodelovanja na mejah CEC/CEC.

Ta dokument mora vključevati »skupne razvojne strategije in prioritete«, za čezmejne regije, ki morajo delovati kot »enotne gospodarske in geografske entitete«. Namen tega dokumenta je usmerjati programiranje in implementacijo dejanj, ki jih je treba storiti v okviru relevantnih programov in iniciativ za čezmejno sodelovanje, katerega podpira Evropska skupnost.

4.2. Priprava skupnega programskega dokumenta (JPD)

Skupni programski dokument (JPD) je nova oblika čezmejnega programiranja, oblikovan, da bi zblížil al Interreg IIIA in Phare CBC ter zagotovil skupni pristop k regionalnemu sodelovanju in selekciji projektov v obmejnih regijah kljub temu, da sta Interreg in Phare CBC podvržena različnim pravilom in proceduram EU. Isti pristop k programiranju, vključujoče JPD, bo ustrezal mejam med srednjeevropskimi državami kandidatkami, kjer bo uporabljen samo en vir financiranja (recimo Phare CBC) za obe strani meje.

Pomembni predpogoji za resničen in učinkovit čezmejni razvoj in upravljanje vključuje vzpostavitev **čezmejnega partnerstva**, podprtega s formalnim sporazumom. Potrebno bi bilo razviti široko čezmejno partnerstvo, tako v primeru programa Phare CBC/Interreg, kot v primeru programa Interreg/Phare CBC, vključujoč lokalne in regionalne oblasti in, če je primerno, tudi državne oblasti. Kompozicija in delovanje partnerstva se bo razlikovalo od regije do regije, kar odraža variacije v strukturah, pristojnostih in tradicijah, in bi moralo vključevati tudi, na primeren način, socialne partnerje in ostala relevantna telesa. To partnerstvo bi moralo biti razvito na začetku, od faze oblikovanja skupne strategije do izvedbe nalog.

Praksa kaže, da normalen programski dokument zadostuje v primeru »državnim usmeritvam prilagojenim« programov, toda dopolnjen bi moral biti z ločenim **sporazumom** v primeru čezmejnih programov, da se lahko premostijo razlike, ki obstajajo v administrativnih sistemih in v podrobni interpretaciji pravil in smernic EU, na obeh straneh meje. Trden Interreg/Phare CBC sporazum (ali Phare CBC/Phare CBC sporazum) med partnerji v čezmejnem partnerstvu bi bil zaželen, čeprav ni zahtevan s strani pravil in smernic EU in bi moral biti pripravljen v istem času kot osnutek JPD-ja, tako, da bi dobili implementacijske pogoje, ki so približno enaki tistim pri programih »državnega mainstreama«. Sporazum bi moral določiti članstvo v Nadzornem in Usmerjevalnem Odboru, vzpostaviti bi moral skupne procedure za vse pod-programe, določiti telesa (telo) finančne administracije in se ukvarjati z problemi finančne odgovornosti med državnimi in regionalnimi/lokalnimi partnerji. Pokrivati bi moral tudi zadeve kot so so-financiranje in vloga obstoječih čezmejnih struktur, kot so evroregije. Glavni vsebinski seznam takšnega sporazuma je v **Dodatku D**.

Enoten program (JPD za Interreg/Phare CBC ali za PhareCBC/PhareCBC) bo narejen za vsako državno mejo. Odražal bo pristop določen v Smernicah Evropske unije za Interreg IIIA in bi moral vključevati tudi pod-programe na regionalnem nivoju, ki bodo v upravljalnih vidikih avtonomni (vsak bo imel svoj upravni odbor in se bo sam odločal glede selekcije projektov – glej poglavje 3). Tak program s pod-programi je recimo predviden na mejah PL/D in A/CZ. Za ustrezno utemeljene primere (npr. zelo dolge meje in dobro razvito sodelovanje osnovano na dobro razvitih čezmejnih strukturah) Smernice predvidevajo, da bi program lahko bil narejen za posamezno čezmejno regijo (npr. nivo evroregije).

Program (JPD) mora pokrivati obe strani meje, kjer mora čezmejna regija delovati kot »enotna socialno-ekonomska in geografska entiteta«. JPD bo imel sedemletno perspektivo (2000-06) in bo financiran skupno s strani EU, držav članic in države Phare. Procedura za odobritev in pravni status se bosta razlikovala v okviru dveh finančnih instrumentov, Phare CBC in Interreg (glej spodaj).

Določila glede priprave Skupnega programskega dokumenta

Pravilnik Phare CBC iz leta 1998 in Smernice Interrega III določajo številna pravila glede priprave Skupnega programskega dokumenta:

- Skupni program (JPD) bo pripravljen, in njegova implementacija nadzorovana, s strani čezmejne strukture – Skupnega Odbora za Sodelovanje.
- Čezmejna regija, ki naj bi delovala kot »enotna socialno-ekonomska in geografska entiteta«, mora vključevati:
 - skupno razvojno strategijo,
 - skupne prioritete in
 - skupne ukrepe (kolikor je to mogoče).
- Vse operacije, ki so bile izbrane za implementacijo JPD, morajo imeti jasen učinek na drugi strani meje;

- Dejanja storjena v okviru Interrega in Phare CBC, bodo integrirana v širši okvir regionalne razvojne politike (predvsem v drž avni razvojni naèrt drž av kandidatki, kot tudi v perspektivo evropskega prostorskega naèrtovanja);
- Partnerstvo in vkljuèevanje regionalnih/lokalnih akterjev – regionalnih/lokalnih oblasti in socialnih partnerjev (pristop od spodaj navzgor), so kljuèni dejavniki;
- Koordinacija in komplementarnost z glavnim tokom pred-pristopne pomoèi (Phare, ISPA, SAPARD), ter podpora Strukturnih skladov.

Sprejemanje Skupnega programskega dokumenta

Skupni programski dokument mora najprej potrditi celoten Skupni odbor za sodelovanje. Potem se ga preda Evropski komisiji v odobritev. V okviru Interrega in Phare CBC veljajo različne procedure za predajo in odobritev. Bistvena razlika med tema dvema instrumentoma bo ostala in medtem, ko bo JPD v okviru Interrega dobil pravni status Iniciativnega programa Skupnosti (CIP), bo v okviru Phare CBC ostal le indikativen.

V okviru Interrega bo drž ava èlanica, ki sodeluje pri pripravi programa, Evropski komisiji predala JPD/CIP. Ko Komisija odobri posamezen program, mu dodeli skupna finanèna sredstva iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Komisija lahko dodeli sredstva uradno potrjenemu vmesnemu organu, za vse dele programa, sporazumno z drž avo èlanico, ki je vkljuèena v program. Vsak CIP bo imel programski dodatek, ki doloèa ukrepe sprejete za implementacijo prioritet, in je odobren s strani Nadzornega odbora CIP (t.j. JCC). Ta Dodatek mora biti poslan Evropski komisiji najkasneje tri mesece po odloèitvi Komisije, da odobri CIP in je veljaven za celotno obdobje 2000-06. Tak program je podvržen standardnim pregledom in modifikacijskim proceduram v okviru Strukturnih skladov.

V primeru Phare CBC bo JPD poslan Evropski komisiji s strani drž avnega koordinatorja za pomoè Phare, nato pa bo poslan Upravnemu odboru Pharev, da se z njim seznanijo in o njem razpravljajo. (Za JPD-je, ki pokrivajo meje Phare CBC/Phare CBC, bo zahtevana vzporedna predaja JPD-jev koordinatorju Phare pomoèi v dotiènih drž avah).

Kot program zunanje pomoèi EU, del JPD-ja, ki je v okviru Phare CBC, potrebuje letno odobritev skozi sistem finanènih predlogov in memorandumov, med Evropsko komisijo in vsako izmed vpletenih drž av Phare (vkljuèeno z odobritvijo vseh projektov, ki niso v okviru SPF-jev). To velja tako za Interreg/Phare CBC in Phare CBC/Phare CBC.

Tako je letno poroèilo nujno v primeru financiranja s strani Phare CBC, v okviru Interrega pa je dovolj enkratni proces za celo sedemletno obdobje. (Glej Povzetke o upravljanje programov v **Dodatku A**).

4.3 Vsebina Skupnega programskega dokumenta (JPD)

Glavna vsebina JPD, bi morala vkljuèevati naslednje:

Doloèitev obmoèij, ki se lahko sodelujejo v programu

Definicija obmoèij, ki se lahko vkljuèijo v oblikovanje èezmejne regije (na nivoju NUTS III), vkljuèeno z zemljevidom.

Opis in analiza trenutne situacije

Opis trenutne situacije v èezmejni regiji kot celoti. To bi moralo vkljuèevati:

- kvantitativne podatke o neenakosti, zaostajanje in potenciala za razvoj;
- podrobno analiza po sektorjih;
- opis z vidika konkurenčnosti in inovacij, malih in velikih podjetij, zaposlovanja in trga delovne sile;
- opis razmer na področju okolja v regiji in ukrepov za integracijo okoljskih dimenzij v programe pomoči, da se zagotovi ujemanje z »acquis« (pravnim redom EU);
- opis uporabljenih finančnih sredstev, glavnih rezultatov dejavnosti v prejšnjem programskem obdobju in evalvacija rezultatov, ki so na voljo.

Opis obstoječe situacije bi moral biti zaključen s **sistematično SWOT analizo**, ki bi morala biti opravljena skupno za celotno čezmejno regijo. SWOT bi moral biti še posebej pozoren na probleme (vključeno s slabostmi in nevarnostmi), ki so povezani z mejo ter na skupni čezmejni potencial (vključeno s prednostmi in priložnostmi).

Strategija za dolgoročno čezmejno sodelovanje

Ta bo vključevala definicijo ciljev, glavnih prioritet in ukrepov: kriterije za pristop h čezmejnemu procesu in posledice delovanja. Čezmejni programi bi morali biti integrirani v širši sklop regionalnih razvojnih politik, ter so dodatni in komplementarni programom, ki dobivajo pomoč od glavnega toka Phare, ostalih predpristopnih instrumentov (ISPA, SAPARD), glavnega toka Strukturnih skladov in od ostalih Inicijativ Skupnosti. Upoštevati bi morali tudi evropske usmeritve za prostorsko planiranje.

Državni razvojni načrti in strategije v državi članici ter v sosednjih državah kandidatkah morajo biti upoštevani pri ustvarjanju dolgoročne razvojne strategije za čezmejno regijo, ki jo moramo gledati kot enotno družbeno-ekonomsko entiteto. Nakazati je potrebno operacionalizirani cilje, ki morajo biti kvantificirani, kjer je to mogoče. Ta del mora vključevati tudi opis strategije za ohranjanje doseženih razvojnih ciljev za regijo, na osnovi integriranega pristopa. Potrebno bi bilo določiti prioritete, ki bodo vodile k ohranjanju ciljev. Opis načrtovanih prioritet bi moral vključevati tudi strategijo za implementacijo in pričakovane učinke.

Potrebno je opisati tudi v kolikšni meri strategija upošteva:

- posebne lastnosti področij v čezmejni regiji, vključeno z demografskimi trendi;
- prostorsko planiranje in stanje okolja;
- integracijo moških in žensk na trg delovne sile;
- državne strategije za zaposlovanje.

Ostale evropske, državne in regionalne politike, relevantne za čezmejno sodelovanje bi tudi morale biti omenjene, vključeno s stopnjo konsistentnosti.

Število **prioritet** bi moralo biti omejeno (recimo največ pet) ter bi morale vsebovati opis ukrepov, potrebnih za njihovo implementacijo. Prioritete in ukrepi bi lahko, recimo, bili taki kot je navedeno v spodnjem primeru. Narava katerikoli tehničnih pomožnih ukrepov potrebnih za pripravo, nadzor in evalvacijo programa bi morala biti omenjena, če mogoče v obliki ločene prioritete ali ukrepa.

PRIMER: Prioritete in ukrepi

Prioriteta A: Izboljšanje infrastrukture

- ukrep 1: promet
- ukrep 2: okolje
- ukrep 3: javne službe

Prioriteta B: Promocija razvoja podjetij in poslovnega sodelovanja

- ukrep 1: industrijski parki, poslovni inkubatorji
- ukrep 2: podpora malim in srednjim podjetjem, kreditne sheme

Prioriteta C: Kmetijski in podeželski razvoj

- ukrep 1: razvoj podeželja

Prioriteta D: Usposabljanje in zaposlovanje

- ukrep 1: poklicno usposabljanje
- ukrep 2: podjetništvo

Prioriteta E: Akcije ljudje ljudem (SPF)

Prioritete oz. ukrepi za izvedbo / tehnična pomoč

Finančni načrt

Splošen indikativni finančni načrt bi moral povzemati državno/regionalno financiranje in financiranje s strani EU. Razrez finančnih virov je treba prikazati celotno relevantno obdobje, skupaj s prikazom razdelitve virov po posameznih prioritetah:

- 2000-02, znotraj 7 letne perspektive, za PHARE CBC; analiza ob koncu 2002 bi morala omogočiti pripravo novega finančnega načrta za obdobje 2003-06.
- 2000-06 za INTERREG.

Prikaz bi moral vključevati:

- načrt za sofinanciranje, ki bo omenjal sofinanciranje s strani programov Interreg/Phare CBC in državnega/regionalnega proračuna, ter bo indiciral potencialna vlaganja s strani IFI-jev in privatnega sektorja;
- časovni urnik izvajanja.

Tipične strukture in vsebine JPD-jev so prikazane spodaj.

Tipične strukture in vsebine JPD

- Definicija primernih regij;
- Opis trenutne situacije;
- Strategija za dolgoročno èezmejno sodelovanje;
- Indikativni finanèni naèrt;
- Opis skupnih programskih in nadzornih struktur;
- Opis implementacijskih sporazumov;
- Opis sistema finanènega upravljanja;
- Opis sistema finanène kontrole in evaluacije.

5. IZVAJANJE ÈEZMEJNIH PROGRAMOV

POVZETEK

- *Programski nivo implementacije zahteva izvirne èezmejne strukture in procedure. To je v programih Interreg/Phare CBC še vedno tež ko doseèi, zaradi razlik v pravilnikih obeh programov. Laž je je to za programe Phare CBC/Phare CBC, ki so odvisni od enega samega instrumenta. Interreg/Phare CBC ali Phare CBC/Phare CBC partnerstvo, ter uraden sporazum med vpletenimi partnerji, je nujno.*
- *Uspešna implementacija èezmejnega programa zavisi predvsem od razvoja in implementacije resniènihèezmejnih projektov, ki bodo v zameno potrebovali ustrezne pogoje, kot so skupni kriteriji za selekcijo projektov, ki morajo biti doloèeni v programskem sporazumu.*
- *Projekti v okviru Phare CBC morajo ponavadi presegati proraèun 2m evrov in so odobreni s strani Evropske Komisije. Zaradi njihove velikosti in zahtev glede sofinanciranja, te projekte ponavadi razvijajo in implementirajo drž. avne oblasti, ne pa lokalna/regionalna telesa, ponavadi pa je pri njih prisotno oèitno pomanjkanje èezmejne dimenzije. Tudi skupni projekti morajo navadno biti pogodbeno in finanèno loèeni pri Interregu in Phare CBC, pri slednjem v skladu z Decentraliziranim Implementacijskim Sistemom Phare (DIS).*
- *Skladi za male projekte (SPF) se vse veè uporabljajo pri implementaciji programov Phare od leta 1995 naprej. Imajo skupni upravni odbor in sekretariat, ter odobravajo projekte do 50 000 evrov. So zelo uspešni pri implementaciji številnih malih, še posebej ljudje-ljudem, projektov, toda razlike med Interregom in Phare CBC so prepreèile skupne projekte.*
- *V prihodnosti bo veè mož nosti za izvirne èezmejne projekte. Pravilnik Phare CBC in Smernice Interrega IIIA spodbujajo nastanek skupnih skladov za male projekte, ki bodo imeli na voljo do 20% sredstev Phare CBC in tudi finanèni limit projektov naj bi se zvišal na 300 000 evrov.*
- *Èeprav bodo skupni skladi malih projektov pravno-formalno združ evali loèene sklade za Interreg/Phare CBC in Phare CBC/Phare CBC meje, lahko privedejo do veèjega števila resniènihèezmejnih projektov, v primeru, da imajo na voljo podobna finanèna sredstva za obe strani meje, ter, da jih upravljajo skupne strukture in procedure in da imajo skupne kriterije upravièenosti delovanja.*

5.1 Implementacija na programskem nivoju

Strukture za upravljanje implementacije JPD-jev (tako za meje Interreg/Phare CBC, kot za meje Phare CBC/Phare CBC) so predstavljene v *tretjem poglavju* ter so povzete v *Dodatku A*.

Èež elijo biti uèinkovite, morajo te strukture:

- biti prilagodne razmeram, ki se pojavljajo na vsaki meji – te razmere se tièejo obstojeèih administracijskih struktur, pristojnosti in tradicij, stopnje decentralizacije in obstoja èez-mejnih struktur itd.
- obstajati bi morale uteèene procedure in jasna definicija odloèevanja tako o finanènih, kot o tehniènih vidikih programskega upravljanja;
- vzpostavljene bi morale biti na natanèn naèin, kakor bi morale tudi delovati. Osnovane bi morale biti na uradnem sporazumu (*glej Dodatek D*), ki bo pripravljen istoèasno in bo spremljal JPD.

Te ureditve morajo natanèno kazati kljuène odgovornosti naslednjih implementacijskih funkcij programa:

- kdo bo nudil *informacijsko in svetovalno podporo koristnikom projektnega razvoja* in kdo bo na splošno podpiral implementacijo programov (recimo skupni tehnièni sekretariat);
- komu, na kakšen naèin in do kdaj, je treba oddati *projektne prijavnice*;
- kdo bo odgovoren za zaèetna predvajanja in preverjanja (recimo skupni tehnièni sekretariat) in za posledieène tehniène / finanène *odobritve projektov* (recimo na zaèetku, sektorska delovna skupina)
- kdo bo odgovoren za *izbiranje projektov* (recimo, konèna odgovornost upravnega odbora, toda mož na pred-izbira s strani delovnih skupin)
- kdo bo izdajal *odobritvena pisma / pogodbe* (ponavadi to dela upravna/plaèilni organ za Interreg, ter izvajalski/plaèilni organ za Phare CBC);
- kdo bo izdajal *plaèila*, kdo bo odgovoren za finanèni *nadzor* programa in kdo za *revizijo*;
- kdo bo odgovoren za *nadzor* programa in za poroèanje o tem, kdo za *ocenjevanje* njegovih rezultatov/vplivov (recimo, kdo bo izvajal potrebne naloge v imenu nadzornega odbora).

Obstajajo precejšnje izkušnje in veliko primerov dobre prakse iz razliènih evropskih mej glede informiranja procesa vzpostavljanja implementacijskih struktur in procedur, za upravljanje implementacije programa. Obstaja veliko primerov dobrih praks glede nudenja informacij in nasvetov/tehniène pomoèi potencialnim koristnikom, glede splošne promocije programov, vkljuèno z info-dnevi, tiskanimi izdajami, neformalnim pretresanjem prijav, povratni tok itd. Poznamo tudi primere dobre prakse na podroèju opazovanja/ocenjevanja, ki je osnovano na indikatorjih, ki so specifièni za cilje in vrste projektov, ki lahko spadajo pod Phare CBC ali Interreg (indikatorji za izdelke, rezultate in posledice, so recimo redukcije trajanja potovanj zaradi izboljšanih mejnih prehodov, zmanjšanje nezaposlenosti zaradi dvojnih kvalifikacij, ki so bile pridobljene na usposabljanju).

Kakorkoli ž e, tako kot odobritvene procedure za JPD-je, neizogibno je, da bodo nekateri vidiki implementacije izvršeni loèeno, v skladu z razlikami v pravilnik Interreg IIIA in Phare CBC. To še posebej velja pri prenosu sredstev iz EU in na splošno za finanèno administracijo, ki ne bo osnovana – vsaj ne v bližnji prihodnosti – na sistemu enotnega banènega raèuna, kar je sicer najboljši naèin v EU in je predviden tudi v smernicah Interrega III.

Razvoj in implementacija resniènihèezmejnih projektov je kljuènega pomena za uspeh Interreg/Phare CBC, ali Phare CBC/Interreg programa. Za pojav in izvršitev takšnih projektov, z vsemi fazami implementacije, so zahtevani primerni pogoji, med njimi dobro

razvit programski kriterij, ki mora biti vključen v programski sporazum. Ti pogoji so izjemno pomembni. **Okvir 5.1** in **okvir 5.2** kaž eta kriterije glede kvalitete in definicije čezmejnih projektov s primeri z nizozemsko/nemške meje.

Z upoštevanjem razlik med Interregom in Phare CBC, bi moral biti cilj implementacija JPD-ja skozi **skupne** strukture in procedure, osnovanih na skupnih in popolnoma obojestransko sprejetih kriterijih. Isti pristop k implementaciji bo veljal tudi za Phare CBC/Phare CBC meje.

OKVIR 5.1 Kriteriji selekcije projektov

Kvaliteta čezmejnih projektov (primer z nizozemsko/nemške meje)

Prihodnji programi morajo še posebej zagotoviti kvaliteto čezmejnih projektov, njihov vpliv na gospodarske in trž ne lokacije, koherenco in čezmejni pomen. Torej je pomembno, da se skupaj definira, kako čezmejni projekt izgleda. Nekatera osnovna vprašanja lahko pripomorejo pri pripravi primerne definicije:

- So projekti osnovani na skupnih regionalnih sektorskih strategijah (turizem, izločevanje odpadkov, okolje, infrastruktura)?
- Ali skupni sektorsko-specifični kriteriji za projekte razjasnijo vrednost projekta (recimo glede služ b, infrastrukture, turizma, malih in srednjih podjetij, gospodarstva)?
- Kakšna je minimalna in maksimalna velikost projekta? Minimum ne sme biti pod 50 000 ali 100 000 evrov, maksimum pa ne sme biti tako visok, da bi porabil vsa sredstva enega sektorja. (cesta bi recimo stala toliko, da ne bi ostalo nič za druge projekte programa).
- Kaj je to čezmejni karakter projekta?
- Kako izgleda mož en razvoj projekta, njegova viabilnost glede na gospodarstvo, zaposlitve itd.?
- Kako visok je regionalni delež financiranja, ki ga imajo za dokaz, da obstaja dejanska potreba po projektu?

OKVIR 5.2 Kriteriji selekcije projektov

Definicija èezmejnih projektov (primer z nizozemsko/nemške meje)

Standardna definicija èezmejnih projektov je nujna. Taka definicija je osnovana na izkušnjah z nizozemsko/nemške meje: projekt je **èezmejen projekt**, èe partnerji z obeh strani meje sodelujejo glede na **vsebino, organizacijo, kadre in sredstva**.

- *Glede na vsebino*: nemško/nizozemsko sodelovanje glede vsebine in ciljev projekta, tudi, èe se projekt odvija v eni sami drž avi.
- *Glede organizacije*: skupno organizacijsko telo na obeh straneh meje, ki mu predseduje eden izmed partnerjev, kot pravni organizator. To velja tudi, èe se projekt odvija v eni sami drž avi.
- *Glede kadrov*: skupna implementacija projekta skozi organizacijska telesa na obeh straneh meje.
- *Glede na sredstva*: organizatorji projekta skupno priskrbijo svoj minimalni delež 20%. Zagotovljeno mora biti tudi finanèno sodelovanje na regionalnem nivoju, èe je projekt lociran na drugi strani meje. Poleg nizozemsko/nemške maksimalne kvote 30%, bodo sredstva dana na voljo s strani nemškega in nizozemskega ministrstva za ekonomske zadeve, pritekala kot vir sofinanciranja. To velja tudi za projekte, ki se odvijajo v eni sami drž avi.

5.2. Projektni nivo implementacije

V obdobju 2000-06 bi se morali procesi selekcije in odobritve projektov za Interreg IIIA in Phare CBC poenotiti, ko gre za del JPD-ja. Isto bi moralo veljati za oba »nacionalna« Phare CBC dela JPD-ja za meje med srednjeevropskimi drž avami kandidatkami. V praksi bi to moralo pomeniti, da bodo veèji projekti (ne tisti, ki spadajo v okviru Skupnega sklada za male projekte) izbrani kot nosilci funkcije upravnega odbora programa, ali pod-programa, kar je bilo doloèeno s strani delovnih skupin, strokovnih panelov, itd. (dolž nosti upravnega odbora lahko prevzame nadzorni odbor, recimo Skupni odbor za sodelovanje, ki deluje kot upravni odbor).

Toda, kot je omenjeno zgoraj, razlike med pogodbenimi in plaèilnimi procedurami Interrega in Phara bodo še obstajale, vsaj v prvih letih obdobja 2000-06. To bo pomenilo, da bodo tudi skupni projekti morali biti financirani loèeno. Kajti projekt (ali del projekta) financiran s strani Interrega, bo imel formalno pogodbeno dokumentacijo, naèin plaèil in nadzor implementacije, v skladu z drž avnimi procedurami in Pravilnikom Strukturnih skladov ustrezne drž ave èlanice.

Projekt (ali del projekta), ki bo financiran s strani Phare CBC, bo moral biti vnaprej odobren s strani Evropske Komisije, skozi sistem letnega programa financiranja predlogov, itd. Ti projekti bodo potem implementirani normalno v skladu z decentraliziranim implementacijskim sistemom (DIS), ki na splošno velja za programe Phare. Izvajalska in plaèilna agencija za program Phare CBC v dotieni drž avi, bo odgovorna za izdajanje pogodbene dokumentacije, plaèevanje in nadzor projekta.

DIS priloènik podrobno doloèa postopke za razliène tipe in velikosti projektov (glej **Dodatek F**). Pod »oskrbovanje« specificira procedure Phara, ki se tièejo oskrbovanja »storitev« in »zalog«, ter financiranja javnih del in ponudbenih procedur. Drž avne procedure na primer veljajo, èe je prispevek Phara niž ji od 1 milijona evrov, toda pravila in omejitve FIDIC

(mednarodna federacija svetovalnih inž enirjev) veljajo, èe prispevki Phare presegajo 1 milijon evrov.

V primeru javnega razpisa za storitve veljajo različni postopki v skladu z finanèno vrednostjo projekta:

- do 300,000 evrov (revizija do 200,000 evrov): udejanjanje veèdrž avnih pogodb sektorskih okvirov, skozi »zahteve po storitvah«/«naroèila storitev«;
- od 300,000 do 10 milijonov evrov: omejitev procedur za predloge, po javni objavi na internetu;
- nad 10 milijonov evrov: omejitev procedur za predloge z uradno predkvalifikacijo, ali z javno napovedjo sprejemanja predlogov v Uradnem listu EU.

V vseh primerih je odobritev s strani Komisije nujna za rapisno dokumentacijo/razpisne pogoje in vsebino pogodb. To opravi Delegacija Evropske komisije v posameznih srednjeevropskih drž avah za projekte do 5 milijonov evrov, pri projektih z veèjimi proraèuni pa to opravi SCR v Bruslju.

Priroènik DIS je na voljo na spletni strani:

<http://europa.eu.int/enlargement/pas/phare/implementation/index.htm>

Sedanja verzija DIS priroènika je bila izdana septembra 1998 in bi morala biti revidirana še letos, po komuniqueju Komisije o veèji decentralizaciji Phara (*glej spodaj*).

Skrbi pa povzroèa še ena razlika med instrumenti sofinanciranja. Pri projektih Interrega IIIA, tako kot pri vseh projektih Strukturnih Skladov, doprinos EU ne sme biti višji od 75% pri regijah, ki so v 1. Ciljni skupini, ter ne veè kot 50% pri ostalih regijah. Pri Phare CBC je lahko doprinos EU tudi 100%, toda Evropska komisija prièakuje tudi drž avno/lokalno sofinanciranje, podobno kot pri regijah iz EU, ki so razvršene v skupino Cilj 1, še posebej pri projektih javnih del.

Zgornje razlike, združ ene z trenutnimi zahtevami Phare projektov, da presež ejo vrednost 2 milijonov evrov pomenijo, da so veèji projekti (recimo tisti izven sklada za male projekte) ponavadi razviti, sofinancirani in implementirani s strani drž avnih oblasti/agencij in ne s strani regionalnih/lokalnih oblasti in drugih organizacij v obmejnem obmoèju. Še veè, ponavadi to postanejo »drž avni« projekti in nimajo regionalnega/lokalnega nivoja èezmejnega znaèaja.

Kljub temu pa uspešna implementacija èezmejnega programa zavisi predvsem od razvoja in implementacije resniènihèezmejnih projektov, tako, da noben trud ne bi smel biti odveè, da se premaga obstojeèe omejitve. V nekaterih primerih je to ž e bilo dosež eno, kot je prikazano v sledeèih primerih skupnih èezmejnih projektov:

- **Èistilna naprava »Bärnestein«**

Interregov partner: Obèina Bärnestein, Nemèija

Phare CBC partner: Obèina Vejprty, Republika Èeška

Opis: Cilj tega projekta je bil razširiti uporabo obstojeèe èistilne naprave v Vejprtyu na èeško/nemški meji, kar bi omogoèalo, da se odpadna voda iz nemške obèine preèišèuje na drugi strani meje v Vejprtyu. Projekt je vkljuèeval podaljšanje sistema kanalov èistilne naprave na nemško stran meje in obnovo naprave – posledica poveèanjaštevila uporabnikov iz 4000 nad 7000.

Proraèun: Konèna cena: 13, 728, 698 evrov; Interreg II: 2, 193, 442 evrov; Phare CBC: 5, 624, 210

Kontaktna oseba: Beate Ebenhoh; Evroregija Erzgebirge/Ergensis; Am St. Niclas Schacht 13; 09599 Freiberg; euroregion@mail.freibregnet.de

- **Evrogozd Peitz/Zielona Gora**

Interregov partner: Občina Peitz – oddelek za gozdarstvo, Nemčija

Phare CBC partner: Oddelek za gozdarstvo, Zielona Gora, Poljska

Opis: Gozdarska oddelka v obeh obmejnih mestih sta implementirala ta projekt, da bi izboljšala skupen protipož arni sistem v obmejni regiji – projekt sestavlja več komponent, ki segajo od ustanovitve izboljšane napovedovalnega sistema, ter s tem povezanega orodja, do krepitve poljsko/nemških protipož arnih intervencij in širjenja informacij.

Proračun: Interreg II: 899,873 evrov; Phare CBC: 600,000 evrov

Kontaktna oseba: Ilona Petrick; Euregija Spree-Neiße-Bober; Uferstraße 22-26; 03172 Guben; Tel: +49 3561 33 / 68 70 –290; Fax: +49 3561 31 71

Manjše projekte, recimo tisti implementirani preko skladov za male projekte, vodijo veliko bolj decentralizirani sistemi, ki polagajo ključne odgovornosti za selekcijo in odobritev projektov na regionalne/lokalne oblasti v obmejnih regijah, ter na čezmejne strukture. Od nastanka sedanjega Pravilnika Phare CBC leta 1998, se spodbuja oblikovanje skupnih skladov za male projekte in projektov (*glej poglavje 5.3, spodaj*).

V duhu resničnega čezmejnega sodelovanja bi moralo veliko implementacijskih procesov vodenih skupaj, vključno z selekcijo projektov, nadzorom in evaluacijo itd., študi formalne odobritve in finančni vidiki (sofinanciranje, plačila, nadzor, itd.) še naprej ohranjajo vidne razlike, ki bi v bližnji prihodnosti med Interregom IIIA in Phare CBC, še ostale. Srednjeročno gledano pa obstaja možnost večje stopnje decentralizacije v programu Phare. Julija 2000 pričakujemo Komunikacijo Komisije na to temo, njegovo sprejetje pa naj bi vodilo v ustrezne spremembe tudi v DIS-u, kar naj bi zblížilo implementacijske procese Interrega IIIA in Phare CBC, verjetno od leta 2001 naprej.

5.3. Skupni sklad malih projektov (JSPF)

Razviti so bili v kontekstu Programa Phare CBC in so se izkazali za zelo uspešen mehanizem za podpiranje akcij manjšega obsega v obmejnih regijah. Podprli so več sto uspešnih projektov in imajo sijajen izkupiček v smislu črpanja sredstev in dokončevanja projektov, toda razlike med Interregom in Phare CBC so preprečile realizacijo velikega dela skupnih projektov.

Skladi za male projekte so se s svojim poudarjanjem potrebe po decentraliziranih odločevalnih strukturah (za selekcijo projektov recimo) in s svojim trudom po dolgoročnem učinku, izkazali kot dobra priprava za pristop k EU in za nadaljnji dostop do Strukturnih skladov.

Z vidika projektov, ki so bili podprti skladi za male projekte, je obstajal poudarek na socialno-kulturnih, ter drugih ljudje-ljudem, projektih. Primeri skupnih projektov, ali projektov z močnim čezmejnim značajem, ki so bili podprti z strani skladov za male projekte, vključujejo:

- **Evropski Otroški Zbor**

Glavni partner: Pevska združba Vratislavice, Republika Češka

Ostali partnerji: Otroški zbor Lobau, Nemčija; Zbor Szkoła Podstawowa, Jelenia Gora, Poljska

Opis: Ta projekt, implementiran leta 1998, je okreplil sodelovanje med tremi otroškimi zbori iz Libereca, Lobaua in Jelenie Gore. Projekt je organiziral vrsto skupnih zborovskih vaj, ki so trajale 2-3 dni, ter tudi skupne koncerte v vseh vključenih partnerskih regijah. Vsakemu koncertu je prisostvovalo približno 60 otrok (8-14 let) in 6 odraslih. Stroški so pokrivali potovanje, prehrano, prevajanja in tiskanje, najem vadbenih sob in zavarovanje.

Proračun: Phare CBC: 1,020 evrov ; Prispevek čeških koristnikov: 110 evrov

Kontaktna oseba: Thomas Kolafa, Zakladni Skola Vratislavce, pevecko združeni ve Vratislavivich, Nad školou 278, CZ 463 11 Liberec; Tel/Fax: +420/48/5160624; zs26@skoly.liberec.cz

- Knjižnice Brez Meja

Glavni partner: Občinska knjižnica Rumburk, Republika Češka

Ostali partnerji: Staatliche Fachstelle für Bibliotheken im Regierungsbezirk Dresden, Nemčija; Wojewodzka biblioteka publiczna Jelenia Gora, Poljska

Opis: Ta projekt je organiziral tri-dnevno konferenco več kot 50 knjižničnih strokovnjakov češko-nemško-poljske meje regija (Evroregija Nisa). Konferenca »Knjižnice brez meja«, ki se je osredotočila na nove tehnologije, je bila prvi dogodek takšne vrste v meje regiji, načrtovani pa so nadaljnji podobni dogodki v poljskem in nemškem delu Evroregija Nisa. Stroški so pokrivali potne stroške, ki so bili posledica tega projekta, prehrano, prevode in tiskanja, najem konferenčnih prostorov, plačila in kulturni program.

Proračun: Phare CBC: 5,000 evrov; Prispevek čeških koristnikov 550 evrov;

Kontaktna oseba: Kvetoslava Candrikova, Mestska knjižnica Rumburk, tr. 9. Kvetna 150/29, CZ 408 01, Rumburk; Tel: + 420/413/332120; mkrbk@indata.space.cz

Struktura in postopki skladov za male projekte

Prvo generacijo skladov za male projekte so leta 1996 ustanovile države članice Phare. Njihova osnovna struktura in postopki so bile določene v Smernicah Evropske komisije za sklade za male projekte (december 1996), te pa so bile naravnane tako, da so odražale specifičnost situacije na vsaki meji države Phare. V skoraj vsaki Phare CBC obmejni regiji, ki ima kopensko mejo z EU, so prisotni dejavni skladi za male projekte (enakovredna ustanova za male projekte je dejavna na baltiških morskih mejah).

Ključni elementi v strukturi Malo-projektne Sklade so (glej ilustracijo v **okviru 5.3**):

- izvajalska agencija
- upravni odbor
- Strokovni svet (ali pododbor)
- sekretariat
- koristniki/prosilci pri projektu

Okvir 5.3: Tipična struktura skladov za male projekte

Vloga **agencije za izvajanje** (ali PMU ali PIU), ki je vzpostavljena znotraj državnega ministrstva za celotno upravljanje programa Phare CBC, je določiti SPF za projekt, ki mora biti dogovorjen v kontekstu programa in letnega Finančnega Predloga. Implementacijska Agencija je odgovorna tudi za predlog organizacijske strukture sklada za male projekte, ki mora zadovoljiti zahtevam odgovorne Delegacije Evropske komisije in posameznih oddelkov Komisije v Bruslju. Igra pomembno vlogo pri pripravi ustreznih organizacijskih struktur in procedur, ter je dokončno odgovorna za operiranje in upravljanje sklada za male projekte.

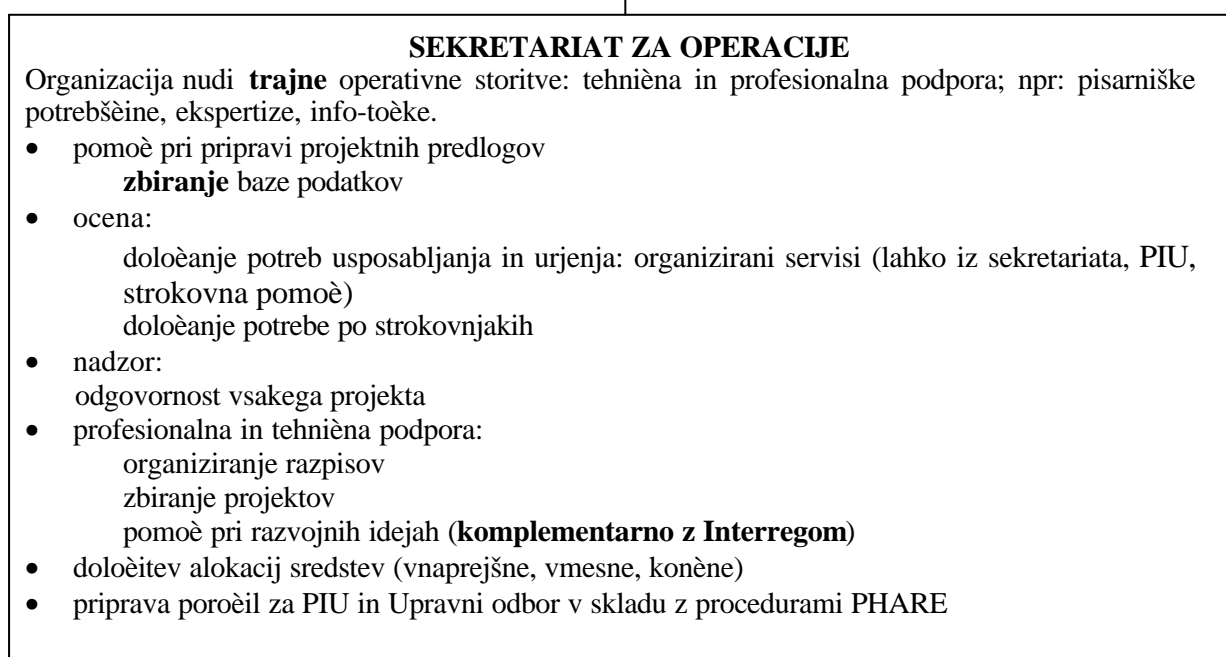
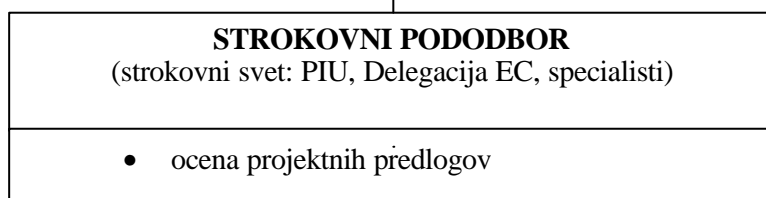
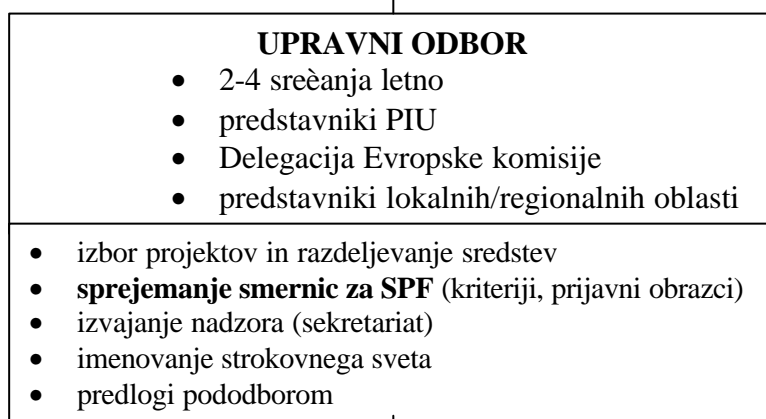
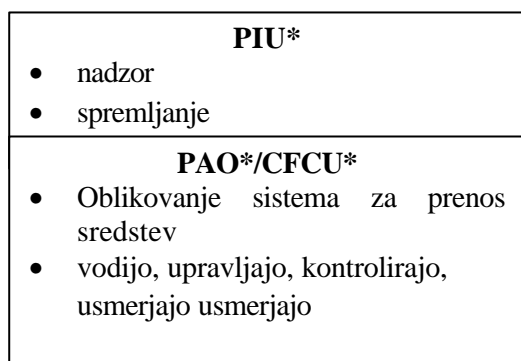
Osrednja komponenta strukture skladov za male projekte v vseh državah v katerih delujejo, je **upravni odbor**. Osnovan znotraj čezmejne/obmejne regije nudi glavno odločevalno orodje za upravljanje procesa SPF. Odgovoren je za končno selekcijo projektov in se ponavadi sestaja 2 do 4 krat letno. Ponavadi ga sestavljajo regionalni odločevalci skupaj z opazovalci, ki predstavljajo interesne stranke zunaj regije. Lahko vključuje tudi predstavnike implementacijske agencije iz ustreznega državnega ministrstva, predstavnike delegacije EU in tudi predstavnike sosednje partnerske regije iz države EU. V primeru Madžarske in Slovenije obstaja samo en upravni odbor, ki pokriva delovanje celotnega SPF za določeno mejno regijo. V primeru Češke in Poljske obstaja za vsako evroregijo ločen upravni odbor, okoli katerega so organizirani posamezni SPF-ji.

Dodatna komponenta strukture vsakega sklada za male projekte je **sekretariat**, ki nudi tehnično podporo upravnemu odboru med procesom selekcije projektov in posledično tudi pri nadziranju aktivnosti projekta. Sekretariat je stalna ali pol-stalna enota, osnovana znotraj čezmejne/obmejne regije, s tehnično in administrativno kapaciteto, kot tudi z lokalnim

znanjem. V Sloveniji, na primer, sekretariat pomaga potencialnim koristnikom pri pripravi predlogov in zbira podatkovno bazo predlogov, ki so posledično prejeti. Organizira in koordinira proces sprožanja predlogov in pripravlja poročila za upravni odbor in Phare CBC PMU, kot je to zahtevano. Sekretariat igra tudi opazovalno vlogo tekom izvajanja projekta, kot tudi zagotavlja, da se projekti državnih uradnikov in, da so dokončani pravočasno. Poleg tega določa zahteve glede usposabljanja z vidika delovanja sklada za male projekte znotraj regije. V primeru Poljske in Češke opravljajo te vloge sekretariati evroregij (ali ustrezne razvojne agenciji v Republiki Češki).

Tudi **strokovni svet** ima nadaljnjo vlogo v celotni organizacijski strukturi sklada za male projekte. Na Češkem ga določi upravni odbor in vanj vključi člane sekretariata, kot tudi neodvisne lokalne strokovnjake in regionalne predstavnike Državnice, če ta pošlje svoje predstavnike. Strokovni svet mora narediti evalvacijo projektnih predlogov osnovanih na standardiziranih točkovnih sistemih. Pomembno je, seveda, da je panel neodvisen od kandidatov za projekt in, da v nobenem primeru strokovnjaki niso povezani z ocenjevanjem predloga, s katerim so bili sami povezani. Upravni odbor se nato odloči kateri projekt bo podprl, na osnovi ocene, ki jo je podal panel strokovnjakov. Podoben pristop je uporabljan tudi v drugih državah, kjer delujejo skladi za male projekte.

Box 5.4: Primer strukture in funkcij SPF iz Slovenije

Skupnim skladom za male projekte naproti

Phare CBC Pravilnik iz leta 1998 (člen 5.2) vključuje navodila za vzpostavitev **skupnih skladov za male projekte**. Le-ti so lahko sofinancirani s strani Phare CBC, Interrega in prispevkov nacionalnih/regionalnih/lokalnih oblasti. Phare CBC Pravilnik določa procent Phare CBC sredstev, ki so na voljo za ta namen. Trenutno Evropska Komisija dovoljuje porabo do 20% na starih primernih mejah (recimo CEC/EU meje) v te namene, ter do 10% na novih (SE/SE). Smernice Interrega III ne vnašajo nikakršnih novih pravil glede JSPF-jev, toda obstaja precejšen spekter možnosti za vzpostavitev takšnih skladov v okviru Pravilnika Strukturnih skladov, kar bi s seboj prineslo precejšnje izkušnje.

Primerne dejavnosti opisane v členu 5.2 (od j do n) pravilnika Phare CBC, se precej ujemajo s tistimi omenjenimi v splošnih Smernicah za Phareove sklade za male projekte (izdala Evropska komisija decembra 1996 in naj bi bile nadgrajene), ter se tičejo:

- lokalnega gospodarskega razvoja, vključno z turizmom;
- promocije zdravstva;
- izboljševanja informacijskega in komunikacijskega pretoka;
- kulturna izmenjave;
- lokalnega poklicnega izobraževanja in vzpodbud za urjenje.

Phare Smernice iz oktobra 1998 so vključile tudi majhne infrastrukturne projekte v primerne dejavnosti.

Maksimalna količina sredstev Phare, ki je dovoljena za projekte v okviru skladov za male projekte je bila pred kratkim dvignjena na 300,000 evrov. Zvišanje te meje ne bo nujno sprejeto za vse posamezne sklade za male projekte, ker v mnogih primerih vpletene države podpirajo večje število manjših projektov skozi omejeno financiranje skladov za male projekte. Drug razlog za izogibanje večjih projektov v okviru skladov za male projekte je tudi želja po uskladitvi z Interregom, ki ponavadi dovoljuje le financiranje izredno malih projektov v okviru takih skladov (glej spodaj).

Zgornji argumenti nakazujejo, da so kljub vzpodbudi za vzpostavitev **skupnih** skladov za male projekte s strani regulativnega okvira Phare CBC in Interrega, prisotne resne težave glede »enakosti« med obema instrumentoma, ki bodo ostale tudi v obdobju po leto 1999. Te težave se ne bodo kazale samo v pravnem okviru SPF-jev, ampak tudi v:

- različnih količinah sredstev, ki bodo na voljo na obeh straneh meje;
- tradiciji mnogih Interregovih programov, posebej v nemških obmejnih regijah, po uporabi alokacij tipa SPF za ožji spekter projektov, kot je to navada pri SPF-jih Phare CBC. Ta sredstva uporabljajo v glavnem le za projekte »ljudje-ljudem«, za katere je ponavadi postavljen nizek limit porabe, ki redko presega 50,000 evrov in ponavadi znaša le 10,000 evrov;
- dostopnost veliko večjih zneskov v okviru Interrega za določene tipe projektov (primer: lokalni ekonomski in turistični razvoj), ki pa so primerni le v okviru Phare CBC SPF-jev in tako dobijo veliko nižjo podporo.

Čakane težave se ne pojavljajo na medsebojnih mejah srednjeevropskih držav, ki jih pokriva isti instrument, v glavnem Phare CBC. Te obmejne regije bodo imele na voljo uspešne sklade resničnih čezmejnih projektov, ki so bili razviti v okviru programa Phare CREDO. Toda upoštevajoč celotno naravo upravljanja programov s strani skupnih programskih dokumentov za Phare CBC/Phare CBC meje (glej poglavje 4, Dodatek 4), bo moral skupni sklad za male projekte neizogibno biti sestavljen iz dveh ločenih (v pravnem, finančnem in administrativnem smislu) skladov. Enako seveda velja za skupne sklade za male projekte v okviru Interrega IIIA in Phare CBC. Tipična upravna struktura je ilustriрана v Dodatku A (slika A.4).

V teh pogojih, s skupnimi skladi za male projekte sestavljenimi iz dveh loèenih skladov, bo nujno potrebno oblikovati naslednje skupne elemente, da bi vzpostavili in uèinkovito vodili resnièno skupen sklad za male projekte:

- **skupne strukture** - kot tiste prikazane v okviru 5.3, a z zagotovilom, da sta èlanstvo in odloèanje v njih (upravnega odbora in stokovnega sveta) osnovana na enakosti in konsenzu obeh strani meje. Nujen je tudi obstoj skupnega sekretariata, za katerega bi bilo idealno, èe bi deloval na eni sami lokaciji v èezmejni regiji;
- **skupne postopke** - (skupni dvojezièni) informacijski letaki in prijavnice, oddajanje enotne prijavnice za posamezen projekt, odobritev in izbira projektov s strani skupnih struktur, skupna notifikacija o odobritvi (samo pogodbe/plaèila/nadzor se opravlja loèeno, toda v skladu s skupnimi odloèitvami upravnega odbora);
- **skupne kriterije** - dobro razvita shema, ki specificira kriterije za izbiro projektov, podobna tisti, ki je v okviru 5.1 in 5.2.

Konèno pa, èe ž elimo zagotoviti èezmejno naravo JSPF-jev, bo nujno, da so vrhovna oblast in kontrolne funkcije v rokah ustreznega JCC, ali skupnega programskega upravnega odbora za vpleteni JPD. Kakršnokoli specifièno dejanje upravne/plaèilne agencije (v okviru Interrega IIIA), ali implementacijske/plaèilne agencije (v okviru Phare CBC), bi moralo biti v skladu z odloèitvami skupnega odbora za sodelovanje in programskega upravnega odbora.

Primer novega skupnega sklada za male projekte za poljsko-èeško mejo, ki je sicer še v procesu ustanavljanja, je predstavljen v **okviru 5.5**.

Okvir 5.5: Skupni sklad za male projekte, program Phare CBC za poljsko-češko mejo (1999)

Splošni cilj JSPF-jev je podpiranje ne-investicijskih, ter ljudje-ljudem, projektov, ki imajo resničen čezmejni vpliv. Namen podpiranja teh projektov je vzpodbujanje lokalnega vključevanja in pomoč pri implementaciji delovanja na majhnem nivoju, katero lahko konstituira osnovo za večje projekte čezmejnega sodelovanja. Prioriteto bodo imeli projekti načrtovani, odobreni in realizirani skupno s strani poljskih in čeških partnerjev in jih bodo podpirali JSPF-ji, tako na poljski kot na češki strani. Cilj JSPF-ja je izgradnja in razvoj specialnih resursov za lokalne in regionalne institucije, ki so vključene v regionalni razvoj, pripravo in implementacijo čezmejnih projektov v skladu z prakso EU. Uvedeni so bili leta 1999 pod okriljem programa Phare, v tem trenutku pa češke in poljske oblasti dokončujejo priprave za implementacijo.

Specifični cilji SPF-jev so v skladu z regionalnimi prioritetami poljsko-češke čezmejne regije:

- razvoj kulturnega in mladinskega sodelovanja med sosednjima čezmejnima regijama;
- podpora za delovanja usmerjena proti lokalnemu in regionalnemu socialno-ekonomskemu razvoju, še posebej pa tistih ukrepov, usmerjenih v podpiranje razvoja turizma;
- podpora izobraževalnim dejavnostim za institucije in posameznike, vključene v lokalno regionalni razvoj, v lokalnih oblasteh in organizacijah javnega interesa.

Minimalni finančni prispevek koristnikov projekta je 25%. Minimalna podpora s strani Phare znaša 1,000 evrov, maksimalna pa 50,000 evrov. Znotraj teh omejitev lahko regionalni upravni odbor vzpostavi drugačne limite. Celotni proračun JSPF znes 800,000 (400,000 v okviru češko/poljskih in poljsko/čeških Phare CBC programov).

JSPF-ji bodo implementirani v skladu z splošnimi smernicami Evropske Komisije v zvezi z SPF-ji. Osnova bodo češke smernice, ki jih je Evropska Komisija sprejela in podobni poljski ukrepi, ki veljajo v kontekstu poljsko/nemških evroregij od 1995 dalje. Regionalni upravni odbor (RSC) bo ustanovljen za celotno češko-poljsko čezmejno regijo, ter bo glavna institucija odgovorna za JSPF, pod nadzorom ustreznih implementacijskih agencij. Verjetno ga bo sestavljalo po 12 poljskih in čeških članov s pravico glasovanja, vključeno s predstavniki vpletenih evroregij, vojvodstev, ostalih relevantnih organizacij in regionalnih institucij (recimo socialnih partnerstev, zbornic, ter kulturnih, mladinskih, športnih, izobraževalnih in cerkvenih institucij). Predstavniki implementacijskih agencij in Delegacij Evropske komisije bodo vedno vabljeni na srečanja RSC, kot opazovalci.

Naloge RSC vključujejo:

- odločitve o podrobnostih pogojev znotraj okvirov in omejitev Smernic;
- izdajanje razpisov za ponudbe;
- imenovanje članov strokovnih svetov;
- odločitev o selekciji projektov in določanju zagotovil;
- nadzor operacij skupnih skladov za male projekte.

Pet skupnih Pod-komitejev na ravni češko-poljskih Evro-regij in Sekretariat za Skupne Malo-projektne Sklade, ter za Panele Strokovnjakov, ki ocenjujejo projektne prijave bodo podpirali implementacijski proces.

